

ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΟΥΣ, ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.

ΜΕΤΕΧΟΥΣΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:

Χαβά Ευγενία

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Παπαδημητρίου Θάνος

Επίκουρος Καθηγητής

Πτυχιακή Εργασία για τη λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία της
Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού
Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.

ΠΑΤΡΑ 1997

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2305
----------------------	------

Η τριμελής Επιτροπή για την Έγκριση της Πτυχιακής

Υπογραφή

Υπογραφή

Υπογραφή

ΠΑΤΡΑ 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
Πρόβλημα - Σκοπός	6
Ορισμοί όρων	8
ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	8
ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	8
ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ	10
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΩΝ	
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	10
Α΄ ΜΕΡΟΣ	10
1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	10
2. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	
ΣΗΜΕΡΑ	14
3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	22
α) Μαθήματα από τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες	22
β) Μαθήματα από τις Κοινωνικές Επιστήμες	22
γ) Μαθήματα γύρω από την Κοινωνική Πρόνοια και την Κοινωνική	
εργασία	22
ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	26
4. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	26
5. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	29
Β ΜΕΡΟΣ	31
1. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ	
ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	31
2. ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ	
ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ	32
3. ΣΤΑΣΕΙΣ - ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ- ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΘΕΣΜΟ	37

4. ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ _____	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ _____	48
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ _____	48
1. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ _____	48
Β. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ _____	49
3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ _____	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV _____	52
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ _____	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V _____	94
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ _____	94
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ _____	108
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ _____	112
Ερωτηματολόγιο _____	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ _____	113
Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ _____	113
Β. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ _____	114
Γ. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ _____	114

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Ευχαριστώ τον Κο Θάνο Παπαδημητρίου, Κοινωνιολόγο Επίκουρο καθηγητή του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας των Τ.Ε.Ι. Πατρών που με καθοδήγησε και με βοήθησε να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου εργασία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ξεκινώντας την πτυχιακή μου εργασία, σκοπός ήταν η διερεύνηση των στάσεων, που είχαν υιοθετήσει οι τελειόφοιτοι σπουδαστές του τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας στο Τ.Ε.Ι. Πάτρας, απέναντι στην εκπαίδευση και το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού.

Αν δηλαδή οι σπουδαστές παρουσιάζουν θετική ή αρνητική αντιμετώπιση, αν ενδιαφέρονται ή αδιαφορούν για το επάγγελμα και κατά πόσο οι στάσεις τους επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες ενδοεπαγγελματικούς ή έξω από το χώρο της Σχολής και του επαγγέλματος.

Το θέμα της έρευνας καλύπτεται σε δύο μέρη:

- α) με μια βιβλιογραφική μελέτη του θέματος και
- β) με έρευνα και ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου προκειμένου να διαπιστωθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις των ερωτηθέντων σπουδαστών Κοινωνικής Εργασίας σχετικά με την εκπαίδευση, το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού καθώς επίσης και τους καθηγητές του τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην εκπαίδευση της Κοινωνικής Εργασίας στη χώρα μας, αναφέρθηκα σε θέματα που αντικειμενικά διέπουν και επηρεάζουν την εκπαίδευση και το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού και κατ' επέκταση τους σπουδαστές των Σχολών Κοινωνικής Εργασίας.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην εκπαίδευση της Κοινωνικής Εργασίας σήμερα, σε θέματα όπως ο επαγγελματικός προσανατολισμός τα χαρακτηριστικά που συνδέουν την εικόνα της εκπαίδευσης των Κοινωνικών Λειτουργών, η θέση που καταλαμβάνει το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού στον ευρύτερο επαγγελματικό χώρο, και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει.

Αναφορά επίσης γίνεται και στο πρόγραμμα σπουδών καθώς, επίσης και στην αναγκαιότητα δημιουργίας μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών το οποίο θα ανταποκρίνεται στις παρούσες απαιτήσεις.

Στη συνέχεια αναφέρομαι στην πρακτική άσκηση και στις επαγγελματικές δυνατότητες των αποφοίτων. Αναφορά επίσης γίνεται και στις επιδράσεις του περιβάλλοντος στην απόδοση του εκπαιδευτικού δεσμού, στις στάσεις και συμπεριφορές των σπουδαστών απέναντι στους καθηγητές, καθώς επίσης και στον εκπαιδευτικό δεσμό. Σε ξεχωριστό κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ανίχνευση του θέματος. Αυτό έγινε αναλύοντας το σκοπό της μελέτης, τη μέθοδο συλλογής πληροφοριών, τη δειγματοληψία και τους περιορισμούς της στατιστικής έρευνας.

Τέλος γίνεται παρουσίαση και ποσοτική ανάλυση της έρευνας, μελετώνται οι πίνακες με τα στοιχεία, και αναλύονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το δείγμα.

Διατυπώνονται επίσης προτάσεις που μπορούν να συμβάλλουν με την υλοποίησή τους, σημαντικό στην εξέλιξη και άνοδο του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρόβλημα - Σκοπός

Αναζητώντας το κατάλληλο θέμα για την πτυχιακή εργασία, επέλεξα το συγκεκριμένο, το οποίο αναφέρονταν στις στάσεις των τελειοφοίτων σπουδαστών απέναντι, στην εκπαιδευτική διαδικασία, στους καθηγητές, και στις επαγγελματικές προοπτικές.

Στην επιλογή του θέματος, ουσιαστικό ρόλο έπαιξε και η τρίχρονη εμπειρία μου μέσα στη Σχολή Κοινωνικής Εργασίας στο Τ.Ε.Ι. Πάτρας. Σ' αυτό το διάστημα άκουσα πολλές απόψεις από τους συναδέλφους μου σχετικά με το επάγγελμα για το οποίο εκπαιδευόμαστε και για την εκπαίδευση του σ' αυτό.

Απόψεις σύμφωνες ή αντίθετες, που δέχονταν ή απέρριπταν που αμφισβητούσαν ή έδιναν προβληματισμούς, που υπερασπιζονταν ή καταλόγιζαν ευθύνες σε φορείς και υπεύθυνους σχετικά με το επάγγελμα και την εκπαίδευση πάνω σ' αυτό.

Θα ήταν ενδιαφέρον να προσπαθήσουμε να ερευνήσουμε τις απόψεις, τα συναισθήματα, και γενικότερα τη στάση των σπουδαστών απέναντι στο επάγγελμα και την εκπαίδευση του Κοινωνικού Λειτουργού. Και αυτό γιατί οι τελειόφοιτοι σπουδαστές από τη μία, έχουν πρόσφατη την εμπειρία της όλης εκπαίδευσης και από την άλλη βρίσκονται πολύ κοντά στο πέρασμα προς τον επαγγελματικό χώρο.

Είναι αυτοί που βρίσκονται ανάμεσα στα δύο βασικά σημεία της έρευνας την εκπαίδευση και το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού, έχοντας πια διαμορφώσει γνώμη και για τα δύο. Ακόμη και αν δεν υπάρχει διαμορφωμένη γνώμη, πάλι θα ήταν σημαντικό στοιχείο για την έρευνα.

Μελετώντας τη στάση των τελειοφοίτων σπουδαστών, θα είχαμε την ευκαιρία να δούμε και να υποθέσουμε πολλά ενδιαφέροντα σημεία για το πρόγραμμα σπουδών, τους καθηγητές, τις μελλοντικές προοπτικές όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση των σπουδαστών.

Είναι βασικό οι αρμόδιοι να επιλύσουν τα προβλήματα τα οποία είναι υπεύθυνα για την αρνητική στάση των σπουδαστών προς το επάγγελμα, αλλά και να ενισχυθούν τα θετικά σημεία που δημιουργούν την θετική στάση.

Είναι μια διερευνητική δουλειά που τα αποτελέσματα της θα βασίζονται στις απαιτήσεις που δόθηκαν από τους σπουδαστές κατά την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και την προσωπική μου εμπειρία ως σπουδάστρια της Σχολής Κοινωνικής Εργασίας.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Κοινωνική Εργασία είναι εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη, που αντικείμενο της έχει τη μελέτη των ανθρωπίνων αναγκών και των προβλημάτων που προκύπτουν από τις κοινωνικές σχέσεις. Η Κοινωνική Εργασία ασκείται με ειδικές μεθόδους και τεχνικές, βασισμένη στις αξίες των ανθρωπιστικών επιστημών. Αποβλέπει στη βελτίωση των συνθηκών ζωής του ατόμου, της οικογένειας, της ομάδας, της κοινότητας βοηθώντας τους να αναπτύξουν τις δυνατότητες τους, για την πρόληψη και επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων. (ΣΚΛΕ εκλογή, 1978, σελ. 9)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Την Κοινωνική Εργασία εφαρμόζουν, σε ειδικά πλαίσια, εκπαιδευμένοι επαγγελματίες Κοινωνικοί Λειτουργοί. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί συμμετέχουν επίσης στον σχεδιασμό στη διοίκηση των Κοινωνικών Υπηρεσιών και στην εφαρμοσμένη έρευνα. Ιδιαίτερα ο Κοινωνικός Λειτουργός, με επιστημονική κατάρτιση, προσφέρει τη γνώση και την πείρα του, για να φέρει στην επιφάνεια τις κοινωνικές ανάγκες, να διαπιστώσει τις πηγές της προέλευσής τους και να ερμηνεύσει τη φύση των ατομικών ομαδικών και κοινωνικών προβλημάτων. Χρησιμοποιείται δε όλο και περισσότερο στον προγραμματισμό για την διαμόρφωση της κοινωνικής πολιτικής (ΣΚΛΕ - εκλογή, 1978, σελ.10)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Ορισμός του λεξικού «Petit Robert»

Στο λεξικό αυτό, η λέξη culture ορίζεται σαν ένα σύνολο κατακτημένων γνώσεων, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του κριτικού πνεύματος, της ευαισθησίας και της κρίσεως. Στον ορισμό αυτό φαίνεται καθαρά ότι η κουλτούρα δεν είναι ένα θησαυροφυλάκιο απαντημένων γνώσεων, γιατί αν αυτές οι γνώσεις δεν αναπτύσσουν την προσωπικότητα του ατόμου, που τις διαθέτει δεν μπορούν να θεωρηθούν αληθινή κουλτούρα. Ο Κάντιος συνέδεε την ανάπτυξη της κουλτούρας με την ανάπτυξη του «λόγου», σαν μια πνευματική κατάσταση που βρίσκει άμεση εφαρμογή στη ζωή. Η σύνδεση αυτή των γνώσεων με την πράξη, με τη ζωή, είναι ουσιαστική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Α΄ ΜΕΡΟΣ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η παροχή προνομιακής μορφής στη χώρα μου, ξεκινά γύρω στο 1830 με τη μορφή φιλανθρωπίας. Με πρωτοβουλία ιδιωτικών Σωματείων ή ιδιωτών και με πλήρη χρηματοδότηση από αυτούς, ανοίγουν αρκετοί τομείς δραστηριότητας, βασισμένοι σε πρότυπα ξένα, για την κάλυψη ειδικών αναγκών. Τα προβλήματα που συσσωρεύτηκαν ιδίως μετά την Μικρασιατική καταστροφή, και το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, ανάγκασαν το Κράτος να αναλάβει τη συστηματικοποίηση, και το συντονισμό των παροχών υπηρεσιών Κοινωνικής Πρόνοιας.

Την περίοδο του 1922, δύο σημαντικά βήματα πραγματοποιούνται στον τομέα της Κοινωνικής Πρόνοιας, από την ιδιωτική πρωτοβουλία και από το Κράτος.

Η ιδιωτική πρωτοβουλία δημιουργεί μια οργάνωση για την προστασία της οικογένειας. Η οργάνωση αυτή ονομάστηκε Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεων (ΠΙΚΠΑ)

Και δεύτερος το κράτος ιδρύει το Υπουργείο Υγιεινής και Κοινωνικής Πρόνοιας. Με την ίδρυση του Υπουργείου πραγματοποιούνται δύο μεγάλα βήματα: α) η ανάληψη ευθυνών από το κράτος για τα κοινωνικοπρονοιακά προγράμματα (έστω και αν η ιδιωτική πρωτοβουλία κατέχει την πρώτη θέση) και

β) Η σύνδεση της υγείας με την πρόνοια (Έφη Γεωργιάδη- Αγγ. Καπετανάκη - Θεοδ. Παπαφλέσσα, 1988, σελ, 24-25)

Το στάδιο από το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1960 έχει χαρακτηριστεί ως η χρυσή εποχή του κράτους πρόνοιας ή η περίοδος εδραίωσης του κλασσικού κράτους πρόνοιας.

Η έκθεση του Μπέβεριτζ θεωρείται από πολλούς το ορόσημο της εδραίωσης του σύγχρονου κράτους πρόνοιας, αλλά γιατί, μαζί με τη νέα αντίληψη του δεσμικού μοντέλου της πρόνοιας που καθιέρωσε, εξακολούθησε να εκφράζει το χαρακτήρα της κρατικής παρέμβασης, με βάση τις κυρίαρχες αξίες του έθνους, και την ανάγκη επιβολής κοινωνικού ελέγχου. (Όλγα Β. Στασινοπούλου, 1992, σελ.52-53)

Η ιδέα ότι χρειαζόνταν εκπαιδευτικό προσωπικό για τη στελέχωση των οργανώσεων πρόνοιας, άρχισε σιγά-σιγά να παίρνει σάρκα και οστά. Η πρώτη προσπάθεια έγινε το 1937, με την ίδρυση της «Ελεύθερης Σχολής Κοινωνικής Πρόνοιας», της εκκλησίας. Λειτουργήσε για δύο χρόνια, οι εργασίες της Σχολής σταμάτησαν με την κήρυξη του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου. Μεταπολεμικά το 1945 άρχισε ουσιαστικά η εκπαίδευση των Σχολών Εκπαίδευσης (όπως το Αμερικάνικο Κολέγιο Δηλέων Pierce) στην Κοινωνική Εργασία Ιδιωτικού Δικαίου.

Παράλληλα διοργανώνονται από το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και μεγάλους οργανισμούς, σεμινάρια επιμορφώσεως στην Κοινωνική Εργασία, και επιμορφωτικές συγκεντρώσεις περιφερειακών υπαλλήλων ασχολουμένων με την εφαρμογή Προγραμμάτων Πρόνοιας. Οι απόφοιτοι των ανωτέρω Σχολών προσλαμβάνονται από τον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας, αργότερα από το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και παράλληλα με τη νομική κατοχύρωση του επαγγέλματος, αρχίζουν να καθιερώνονται σαν επαγγελματίες και η Κοινωνική Εργασία να διαδίδεται σαν καινούργιος δεσμός στην Ελλάδα. (Μ. Δημοπούλου - Ο. Εξάρχου, 1977, σελ 13)

Το 1948 ιδρύεται η Σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας της ΧΕΝ, το 1957 ιδρύεται η Σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας «Διακονιστών της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, παράλληλα με την παραπάνω μεταγυμνασιακή εκπαίδευση, στη χρονική περίοδο 1953-1965 λειτούργησε «Ανώτατο φροντιστήριο Κοινωνικής Πρόνοιας» αρχικά στην Πάντειο και μετά στο Βασιλικό Εθνικό Ίδρυμα που πρόσφερε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στην Κ.Ε, το 1965 διέκοψε την λειτουργία του, επειδή δεν υπήρχαν επαρκή προγράμματα για την προσέλκυση φοιτητών.

Το 1960 ιδρύεται η Σχολή Κοινωνικής Πρόνοιας της εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών, Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού Δικαίου.

Το 1975 το Αμερικάνικο Κολέγιο Pierce, διέκοψε την λειτουργία του, εξαιτίας του μικρού αριθμού σπουδαστών που είχε, εφόσον σαν κριτήριο εισαγωγής η Σχολή απαιτούσε την καλή γνώση αγγλικής γλώσσας.

Το 1973 άρχισαν να λειτουργούν τα δύο τμήματα Κοινωνικών Λειτουργιών των Κ.Α.Τ.Ε.Ε. στο Ηράκλειο Κρήτης και στην Πάτρα.

Το 1984, η Σχολή Κοινωνικής Εργασίας, LAKE, η Σχολή Κοινωνικής Εργασίας ΕΠΑΑ και η Σχολή Διακοσισσών ενσωματώθηκαν στα τμήματα Κοινωνικής Εργασίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. (Καλούτση Ασπασία, 1981, σελ.220)

Σήμερα η Κοινωνική Εργασία είναι εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη, που αντικείμενο της έχει τη μελέτη των ανθρωπίνων αναγκών και των προβλημάτων που προκύπτουν από τις κοινωνικές σχέσεις.

Οι ανάγκες για εκπαίδευση στην Κοινωνική Εργασία καλύπτονται σήμερα από τα αντίστοιχα τμήματα των Σχολών Υγείας και Πρόνοιας των Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Πάτρας και Ηρακλείου - Κρήτης. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση και συντελείται στη διάρκεια έξι (6) εξαμήνων σπουδών και άσκηση στο επάγγελμα διάρκειας ενός εξαμήνου που αποτελεί, μαζί με την πτυχιακή εργασία, προϋπόθεση λήξης του πτυχίου.

Ένας περιορισμένος αριθμός αποφοίτων έχει δυνατότητα πρόσβασης, με κατατακτήριες εξετάσεις, σε Α.Ε.Ι. «συναφούς γνωστικού αντικείμενου», ενώ ελάχιστοι έχουν τη δυνατότητα μετάβασης για μεταπτυχιακές σπουδές (MASTER ή PH. D στην Κοινωνική Εργασία) σε πανεπιστημιακές σχολές, Αγγλοσαξωνικών κυρίως χωρών (Χριστίνα Βάγια και Χρυσούλα Παπαδοπούλου, 1993, σελ. 232)

2. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Φέτος συμπληρώθηκαν 50 χρόνια εκπαίδευσης στην Κοινωνική Εργασία στην Ελλάδα. Παρόλο που η εκπαίδευση των Κοινωνικών Λειτουργών πέρασε από διάφορες εξελικτικές φάσεις, ουσιαστικά προβλήματα εξακολουθούν να παραμένουν, δημιουργώντας δυσκολίες τόσο στη φοίτηση των εισαχθέντων στις Σχολές, όσο και στην τοποθέτηση τους στον επαγγελματικό χώρο. Είναι γνωστός ο τρόπος με τον οποίο γίνεται σήμερα η εισαγωγή των μαθητών των Λυκείων στις Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές. Οι μαθητές επηρεασμένοι από το σύστημα της οικογένειας, την εκπαίδευση και της κοινωνίας στρέφονται σε ένα καθημερινό εξουθενωτικό διάβασμα των μαθημάτων προκειμένου να εισαχθούν σε μια Σχολή, Ανώτατη κυρίως, που θα καλύπτει τις ανάγκες αυτών και της οικογένειας τους για αναγνώριση, καταξίωση από την κοινωνία και οικονομικό όφελος. Ελάχιστοι είναι οι μαθητές που προσπαθούν να ταιριάζουν τη Σχολή που επιλέγουν με τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα, τις δυνατότητες τους, και την προσωπικότητά τους.

Μια τέτοια διεργασία σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης θα βοηθούσε τους υποψηφίους φοιτητές και σπουδαστές σε μια ουσιαστική επιλογή σχολής, που θα κάλυπτε τις δικές τους ανάγκες και τις ανάγκες της κοινωνίας, εφ' όσον είναι γνωστό ότι οι άνθρωποι αποδίδουν καλύτερα σε κάτι που θέλουν και ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία τους.

Μπορούμε λοιπόν να διαπιστώσουμε ότι πολλές φορές η εισαγωγή σε κάποια Σχολή είναι τυχαία, και δεν ανταποκρίνεται στις αρχικές προτιμήσεις των μαθητών.

Το ίδιο ισχύει και για την Σχολή της Κοινωνικής Εργασίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, οι εισαγόμενοι στη Σχολή κατά πλειοψηφία να προκαταβάλλονται αρνητικά απέναντι στο επάγγελμα και στο αντικείμενό του, να αισθάνονται μειονεκτικά για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ είχαν προσανατολιστεί σε άλλη Σχολή και τέλος να αποδεικνύονται ακατάλληλοι για το επάγγελμα, αφού λόγω ελλείψεως σωστού Επαγγελματικού προσανατολισμού δεν είχαν την ευκαιρία να διαπιστώσουν κατά πόσο ταιριάζει η σχολή στη δική τους προσωπικότητα.

Αυτό θεωρείτε πολύ σημαντικό διότι η προσωπικότητα του σπουδαστή που πρόκειται να ασκήσει το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού, θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις αρχές και αξίες της Κοινωνικής Εργασίας.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονιστούν ορισμένα εσωτερικά χαρακτηριστικά που συνδέτουν την εικόνα της σημερινής εκπαίδευσης μέσα στη Σχολή Κοινωνικής Εργασίας.

Η εκπαίδευση περιορίζεται κυρίως στη θεωρητική ενημέρωση των σπουδαστών στην κοινωνική εργασία και σε μια πρακτική άσκηση που στοχεύει περισσότερο στην τυπική υλοποίηση των διαφόρων μεθόδων της κοινωνικής εργασίας με έμφαση στην Κοινωνική Εργασία με άτομα και όχι την απόδοση πραγματικού έργου κοινωνικής εργασίας κάτω από πραγματικές συνθήκες εργασίας, που ενισχύουν την κριτική σκέψη και την τάση των σπουδαστών για πειραματισμό ή ακόμη και δημιουργική σύγκρουση, γεννάται λοιπόν το ερώτημα, αν η εκπαίδευση εκπληρώνει

το βασικό της στόχο, ο οποίος είναι η κατάρτιση επαγγελματικών στελεχών (Ζωγράφου, 1995, σελ. 21)

Οι ξένοι καθηγητές Κοινωνικής Εργασίας, που είχαν έλθει στην Ελλάδα για να διδάξουν τα επαγγελματικά μαθήματα, έφεραν μαζί τους και τα σχετικά βιβλία διδασκαλίας της Κοινωνικής Εργασίας, τα οποία ακόμη και σήμερα εξακολουθούν να αποτελούν τα μοναδικά υποχρεωτικά αναγνώσματα των σπουδαστών (Ζωγράφου, 1995, σελ. 19). Υπάρχει έλλειψη διδακτικού υλικού, κυρίως θεωρητικών βοηθημάτων, που έχει σαν συνέπεια την καθιέρωση πολλών ωρών διδασκαλίας σε συνδυασμό με την έλλειψη βοηθημάτων, βιβλιογραφικής ενημέρωσης μεταφρασμένων στη γλώσσα μου, καθώς και από την περιορισμένη συγγραφική δραστηριότητα των επαγγελματιών σε θέματα που γνωρίζουν πολύ καλά.

Η κάπως αυθαίρετη επιλογή της έμφασης στα μαθήματα που διδάσκει ο κάθε εκπαιδευτικός. Είναι γεγονός ότι όλοι αναγνωρίζουμε το σχεδόν απεριόριστο φάσμα, που καλά θα είναι να αποκτήσει ο Κοινωνικός Λειτουργός στην εκπαίδευση του, το οποίο συχνά περιπλέκει την κατάσταση αντί να τη διευκολύνει. Γιατί, πέρα από το όριο που βάζει κάθε Σχολή στη διδακτική ύλη, υπάρχουν και οι δομικές διαφορές στο εκπαιδευτικό προσωπικό, παρέχονται μια μη ισόρροπη διδασκαλία.

Οι σχολές «αποδυναμώνονται» από τη σταδιακή έλλειψη ειδικευμένων καθηγητών στις μεθόδους Κοινωνικής Εργασίας, οι οποίοι κυρίως θα συνέβαλλαν και στη δημιουργία Ελληνικής βιβλιογραφίας

στον τομέα της Κοινωνικής Εργασίας και της Κοινωνικής Πολιτικής, επιστημονικές δραστηριότητες που είναι απαραίτητο να αναπτύξει ο κλάδος αυτός.

Ο σπουδαστικός πληθυσμός αποτελείται κυρίως από γυναίκες, προφανώς γιατί το επάγγελμα δεν προσφέρει αρκετά, ώστε να προσελκύει ανάλογο αριθμό ανδρών.

Η εξάρτηση των ωρών διδασκαλίας από τον κεντρικό φορέα, το βαρύ και συμπυκνωμένο πρόγραμμα, η τριετής φοίτηση και η έλλειψη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα μου.

Η εκπαίδευση στην Κοινωνική Εργασία παρουσιάζει εξάλλου αρκετές δυσκολίες, λόγω του ότι συνδέεται άμεσα με τη δομή της Κοινωνικής Πρόνοιας, της κάθε χώρας, με τα κοινωνικά προβλήματα και την κοινωνική φιλοσοφία της αλλά και τη δομή της εκπαίδευσης και της εκπαιδευτικής φιλοσοφίας που τη διέπει.

Στην Ελλάδα, υπάρχει μια έντονη υπολειμματική αντίληψη για τις κοινωνικές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλο χάσμα ανάμεσα στις κοινωνικές και οικονομικές δυνατότητες, που υπάρχουν σήμερα, στις επαγγελίες για κοινωνική δικαιοσύνη και σε μια πραγματικότητα Κοινωνικών Υπηρεσιών που συχνά προσβάλλουν την αξιοπρέπεια του πολίτη. Η πλειονότητα των προγραμμάτων που εφαρμόζονται στις κοινωνικές υπηρεσίες από τη μία, δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και από την άλλη λειτουργούν με προσωπικό που στη μεγαλύτερη πλειοψηφία του,

τότε δεν είναι προετοιμασμένο για το αντικείμενο της εργασίας του, είτε εμποδίζεται να εφαρμόσει όσα ξέρει.

Αμφισβητείται συχνά η επαρκής προετοιμασία του Κοινωνικού Λειτουργού, να ασκήσει με επιτυχία τα καθήκοντά του, στο βασικό επίπεδο Κοινωνικών Υπηρεσιών και ίσως γι' αυτό, ο αριθμός των επαγγελματιών Κοινωνικών Λειτουργών είναι πολύ μικρός σε σχέση με το συνολικό αριθμό των ανθρώπων που έχουν προσληφθεί σε δουλειές με αντικείμενο σχετικό με την Κοινωνική Εργασία.

Στο πλαίσιο της εργασίας του Κοινωνικού Λειτουργού δεν αντιμετωπίζεται ισότιμα με τους άλλους, συναδέλφους, που ασχολούνται με παρόμοιο αντικείμενο, όπως ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνιολόγους και άλλα συναφή επαγγέλματα, και αυτό επειδή μέχρι σήμερα δεν θεωρούνται υψηλής στάθμης επαγγελματίες. Επίσης, η αντίληψη του κοινωνικού συνόλου για το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού απέχει συχνά από την πραγματική του έννοια.

Σε πολλές χώρες σήμερα, το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού, δεν περιορίζεται πια στον υποστηρικτικό, επανορθωτικό, θεραπευτικό ρόλο. Ο Κοινωνικός Λειτουργός αναλαμβάνει ρόλο προληπτικό και αναπτυξιακό, όπου συνήθως στόχος είναι η βελτίωση της κοινωνίας και των γενικότερων κοινωνικών συνθηκών και όχι η βελτίωση του ατόμου (Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., 1982, σελ 76)

Επομένως, παρά το γεγονός ότι η εκπαίδευση στην Κοινωνική Εργασία, ασκείται στη χώρα μας εδώ και 50 χρόνια, η υπάρχουσα εκπαίδευση προετοιμάζει ικανά «στελέχη βάσεως» για εκτέλεση

προγραμμάτων ή επάνδρωση Κοινωνικών Υπηρεσιών. Έτσι περιορίζεται και το αντικείμενο εργασίας του Κοινωνικού Λειτουργού, εφόσον δεν μπορούν να στελεχώσουν ανώτατες διοικητικές θέσεις κοινωνικών υπηρεσιών. Επίσης δεν μπορούν να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα ούτε και να σχεδιάζουν κοινωνικά προγράμματα (ΕΠΠΣΚΕ, 1982, σελ. 9)

Αυτό οφείλεται στη μη κατάλληλη προετοιμασία των Κοινωνικών Λειτουργιών στις Σχολές για ανάληψη τέτοιων ευθυνών, στην έλλειψη ειδίκευσης με μεταπτυχιακές σπουδές στα συγκεκριμένα θέματα, στη μη πρόβλεψη ανάλογων θέσεων στις διάφορες υπηρεσίες, στην καθυστέρηση για αναθεώρηση προγραμμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας, στη μη οργάνωση ερευνητικών προγραμμάτων από τους αρμόδιους φορείς, στην απουσία υποδομής που να προσφέρει υλικό μελέτης, άσκησης και εξέλιξης της τεχνολογίας του σχεδιασμού, της τεχνολογίας, του σχεδιασμού, της έρευνας και της διοίκησης, τη στιγμή που η εκπαιδευτική εξέλιξη στο επάγγελμα, ενώ θα μπορούσε να καλύψει αυτού του είδους τις ανάγκες, απουσιάζει.

Τέλος, το ανώτερο πτυχία που διαθέτουν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί θεωρείται ότι δεν προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις, με αποτέλεσμα να προτιμούνται γι' αυτές τις θέσεις στελέχη με πτυχίο ανώτατης σχολής, έστω και αν δεν είναι ιδιαίτερα σχετικό με το αντικείμενο της εργασίας.

Είναι φανερό λοιπόν, ότι υπάρχει έλλειψη ειδικευμένων στελεχών για την επάνδρωση θέσεων αυξημένης ευθύνης σε κοινωνικές υπηρεσίες

και οργανισμούς, παρεμποδίζοντας την ανοδική πορεία του επαγγέλματος.

Έτσι λοιπόν η κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας στον τομέα της Κοινωνικής Εργασίας και της εκπαίδευσης πάνω σ' αυτή καθόλου ενθαρρυντική δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί.

Ενθαρρυντικό γεγονός μπορεί να χαρακτηριστεί η ύπαρξη του Συμβουλίου Επιμόρφωσης Κοινωνικής Εργασίας (Σ.Ε.Κ.Ε) που συμβάλλει καθοριστικά με τη διοργάνωση Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων, και την έκδοση βιβλίων για την επιμόρφωση των Κοινωνικών Λειτουργών. Επίσης η παρουσία των ειδικών περιοδικών ΕΚΛΟΓΗ Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας που εκδίδεται από την Εταιρεία Πτυχιούχων Πανεπιστημιακών Σχολών Κοινωνικής Εργασίας από το έτος 1963, και το περιοδικό ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ που εκδίδεται από το Σύνδεσμο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας από το 1986.

Και ενώ το επάγγελμα έχει αναγνωριστεί επίσης σ' όλον τον κόσμο, ενώ το πεδίο της επαγγελματικής δραστηριότητας του Κοινωνικού Λειτουργού ευρύνεται όλο και περισσότερο και ενώ σε άλλες χώρες η εκπαίδευση του Κοινωνικού Λειτουργού διαμορφώνεται σ' όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, με έμφαση στην Πανεπιστημιακή, στην Ελλάδα ουσιαστικά το επάγγελμα έχει καθηλωθεί εκπαιδευτικά στο επίπεδο της «ανωτέρας επαγγελματικής εκπαίδευσης».

Για τους νέους Κοινωνικούς Λειτουργούς δεν υπάρχουν πιθανότητες επαγγελματικής ανόδου μέσω σπουδών στο ίδιο το αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας και τα κίνητρα για την προσέλκυση νέων με

έφεση για επιστημονική πρόοδο και επαγγελματική άνοδο είναι ανύπαρκτα (Α. Καλούτση - Ν. Παπαφλέσσα, 1977)

Όσον αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, είναι αυτονόητες οι δυσκολίες που υπάρχουν, εφ' όσον απαιτείται οικονομική άνεση και ιδιαίτερο ενδιαφέρον και εφ' όσον δεν αναγνωρίζεται πάντα η ισχύς του ανώτατου πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το ΔΙΚΑΤΣΑ.

Σημαντικό βήμα είναι και η παροχή υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό των Κοινωνικών Λειτουργών από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών.

Εξαιτίας όλων αυτών των παραγόντων, το επάγγελμα κινδυνεύει να χάσει πολλούς από τους αποφοίτους των ανωτέρων Σχολών Κοινωνικής Εργασίας, οι οποίοι με στόχο την απόκτηση ανώτατου τίτλου σπουδών, οδηγούνται σε άλλες περιοχές επιστημονικού ενδιαφέροντος και ενδεχόμενα Επαγγελματικής δραστηριότητας.

Διαφαίνεται λοιπόν η επιτακτική ανάγκη για πανεπιστημιακού επιπέδου εκπαίδευση στη Σχολή Κοινωνικής Εργασίας στην Ελλάδα. Οι εκπρόσωποι του επαγγέλματος ΣΚΛΕ, ΕΠ.ΠΣΚΕ καθώς και αντιπρόσωποι της εκπαίδευσης, έχοντας συνειδητοποιήσει αυτή την ανάγκη, προσπαθούν να ευαισθητοποιήσουν τους κρατικούς φορείς από παλιά στην κινητοποίηση και στη λήψη αποφάσεων για τη δημιουργία σχολής Κοινωνικής Εργασίας σε πανεπιστημιακό επίπεδο.

Συνοψίζοντας, επισημαίνουμε ότι τα προβλήματα στο χώρο της Κοινωνικής Εργασίας είναι πολλά αφορούν καίρια σημεία της

εκπαίδευσης και επιδρούν σαν ανασταλτικού παράγοντες στην εξέλιξη και την ποιοτική άνοδο του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού.

Στην ουσία κυριαρχεί η από καθέδρας διδασκαλία που δεν ενισχύει τον κριτικό διάλογο και την αμφισβήτηση του περιεχομένου των διδακτικών βιβλίων και των σημειώσεων. (Ζωγράφου, 1995, σελ. 21)

3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η εκπαίδευση στην Κοινωνική εργασία στηρίζεται σ' ένα υπόβαθρο συγκεκριμένων γενικών και ειδικών θεωρητικών γνώσεων και ολοκληρώνεται με την πρακτική άσκηση. Οι θεωρητικές γνώσεις που αποκτά ο σπουδαστής προέρχονται από τους εξής κύκλους μαθημάτων:

α) Μαθήματα από τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Με τα οποία επιδιώκεται η καλλιέργεια στο σπουδαστή φιλοσοφικής σκέψης και σωστής τοποθέτησής του απέναντι στον άνθρωπο και την αξία του.

β) Μαθήματα από τις Κοινωνικές Επιστήμες

Με τα οποία παρέχεται στο σπουδαστή η δυνατότητα να κατανοήσει τον άνθρωπο και το κοινωνικό του περιβάλλον, ιδιαίτερα τη δυναμική αλληλεξάρτηση κοινωνικού περιβάλλοντος και ατόμου

γ) Μαθήματα γύρω από την Κοινωνική Πρόνοια και την Κοινωνική εργασία

Στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι βασικές αρχές της οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις ατόμων, ομάδων, κοινοτήτων, μαθήματα για

την οργάνωση και λειτουργία του δεσμού της κοινωνικής πρόνοιας καθώς επίσης και τεχνικές παρέμβασης. (ΕΠΠΣΚΕ, 1982, σελ.8)

Για να θεωρηθεί επιτυχημένο ένα πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να σχεδιασθεί έτσι ώστε να λαμβάνεται συστηματικά υπ' όψιν η συσχέτιση των τριών βασικών στοιχείων που αποτελούν το αντικείμενο του προγραμματισμού.

Τα στοιχεία αυτά είναι η ύλη, ο σπουδαστής και οι ανάγκες του κοινωνικού περιβάλλοντος. Η ύλη που γενικά θεωρείται περισσότερο κατάλληλη για την εκπαίδευση των Κοινωνικών Λειτουργών, δεν είναι δυνατόν να επιτύχει τους στόχους της, εάν δεν ληφθούν υπ' όψιν και οι άλλοι παράγοντες.

Σε ότι αφορά τον σπουδαστή, η ηλικία, η πείρα, το επίπεδο γνώσεων, η ωριμότητά του, τα κίνητρα στην εκλογή του επαγγέλματος, θα συντελέσουν στην απόφαση για ένα συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης.

Οι ανάγκες του κοινωνικού περιβάλλοντος, ο τρόπος με τον οποίο το πρόβλημα αντιμετωπίζει τις διάφορες ανάγκες που προκύπτουν θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν με τρόπο σαφή και αποφασιστικό (Ελένη Περρωτή, 1978)

Ο βασικός εκπαιδευτικός σκοπός του προγράμματος μαθημάτων είναι να δημιουργήσει μια ευρεία, καλώς συγκροτημένη βάση γνώσεων που περιλαμβάνει χρήσιμες θεωρίες για πρακτική με άτομα, οικογένειες, διαφορετικές ομάδες, κοινότητες και πολιτικούς δεσμούς που δοκιμάζονται από την έρευνα και τις μεθόδους αξιολόγησης.

Το επίκεντρο θα πρέπει να είναι η ενοποίηση των σχετικών γνώσεων και θεωριών από την ψυχολογία, κοινωνιολογία, ψυχιατρική, πολιτική επιστήμη, μέθοδοι έρευνας, ανθρωπολογία και νομική για να δημιουργήσουμε ένα σύνθετο, μοναδικό πρόγραμμα μαθημάτων αποκλειστικά για την μικρά και μακρά κοινωνική εργασία και πρακτική. Τα προγράμματα μαθημάτων πρέπει να συμπεριλαμβάνουν και τονίσουν τις εσωτερικές βασικές ανθρώπινες ανάγκες και το αντίτυπο του κοινωνικού, οικονομικού, πολιτικού και ιστορικού περιβάλλοντος πάνω στην ανθρώπινη συμπεριφορά γιατί εξυπηρετούμε το άτομο, μέσα σ' ένα συγκεκριμένο περιβάλλον. Το πρόγραμμα μαθημάτων της Κοινωνικής Εργασίας αναπόφευκτα πρέπει να κατευθύνει τους επαγγελματίες να εξετάσουν το ψυχολογικό, κοινωνικό και ιστορικό αντίκτυπο, πάνω στα άτομα καθώς τα βοηθούν να προσαρμοστούν και να αντιμετωπίσουν τον πρωνεϊκό κόσμο (Fread Anne, Συμπόσιο 50 χρόνια Κ.Ε. 1997)

Η εκπαίδευση στο ΤΕΙ διαρκεί (7) εξάμηνα εκ των οποίων (1) εξάμηνο είναι για την άσκηση στο επάγγελμα. Το πρόγραμμα σπουδών στην Κοινωνική Εργασία περιλαμβάνει

Θεωρητικά μαθήματα

Εργαστήρια - πρακτική άσκηση

Άσκηση στο επάγγελμα

Πτυχιακή Εργασία

Συγκεκριμένα τα μαθήματα ανά εξάμηνο αναλυτικά είναι τα ακόλουθα:

<u>Α' ΕΞΑΜΗΝΟ</u>	<u>Β' ΕΞΑΜΗΝΟ</u>	<u>Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ</u>
Πληθ. Υγιεινή 1	Πληθ. Υγιεινή II	Ψυχολογία III
Εισ. Στη Φιλοσοφία	Ιστ. Πολ. Θεωριών	Κοινωνιολογία III
Στοιχ. Οικονομικής 1	Στοιχ. Οικονομ. II	Οργ. Διοικ. Κ.Υ. I
Στοιχ. Δικαίου 1	Στοιχ. Δικαίου II	ΚΕΑ I
Ψυχολογία 1	Ψυχολογία II	ΚΕΟ I
Κοινωνιολογία 1	Κοινωνιολογία II	ΚΕΚ I
Εισ. Κοιν. Εργασία	Στοιχ. Δημογραφίας	Εργ. Πρακ. Ασκ. I
Πρόγρ. Κοιν. Προστ. 1	Μεθ. Κοιν. Εργασίας	Ειδική Αγωγή
Σύνταξη Κειμένων	Προγρ. Κοιν. Προστ. II	Ξένη Γλώσσα II
Η/Υ	Ξένη Γλώσσα I	Στατιστική
		Μέσα Διαγ. Θεραπείας
<u>Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ</u>	<u>Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ</u>	<u>ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ</u>
Ψυχολογία IV	ΚΕΑ III	ΚΕΚ IV
Κοινωνιολογία IV	ΚΕΟ III	Κοιν.Εργ.με οικογένεια
Οργ. Διακ. Κ.Υ. II	ΚΕΚ III	Κοιν.Εργ. σε Ιδρύματα
ΚΕΑ II	Εργ. Πρακ. Ασκησ. III	Εργ. Πρακ. Ασκησ. IV
ΚΕΟ II	Ψυχοπαθολογία II	Κοιν. Ψυχ. Υγεία
ΚΕΚ II	Κοιν. Έρευνα II	Σεμινάριο
Εργ. Πρακ. Ασκησ. II	Στοιχ. Κοιν. Πολ.	Πτυχιακή εργασία

Ψυχοπαθολογία I	Δεοντολογία	
Ξένη Γλώσσα III	Ξένη Γλώσσα Ορολ.	
Κοινωνική έρευνα I		

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οικολογία και Κοιν. Εργασία

Διαπολιτισμική Αγωγή

Κ.Ε. Οικογένεια με Άτομα με Ειδ. Ανάγκ.

Συμβουλευτική Ψυχολογία

Συμβουλευτική για Άτομα σε Κίνδυνο Θανάτου

Γυναικεία ζητήματα

Ολιστική προσέγγιση της υγείας

Πολιτική Κοινωνιολογία

4. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η Ελληνική Πολιτεία, παρά το γεγονός ότι έχει αποδεχθεί την αναγκαιότητα της Κοινωνικής Πολιτικής της, και ως προϋπόθεση βελτίωσης των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών και έχει μάλιστα καθορίσει τα νομικά πλαίσια άσκησης της, εν τούτοις συγκαταλέγεται μεταξύ των λίγων χωρών στον κόσμο, που η προετοιμασία ειδικευμένων, για το λειτούργημα αυτό, στελεχών δεν γίνεται στα πλαίσια της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Αυτό έχει σαν συνέπεια οι Κοινωνικοί

Λειτουργοί προκειμένου να εξελιχθούν βαθμολογικά και να αναλάβουν πιο υπεύθυνες θέσεις να αναγκάζονται να αποπροσανατολιστούν, συνεχίζονται σε άλλες πανεπιστημιακές σχολές ή φεύγοντας στο εξωτερικό. Όλα αυτά έχουν σαν συνέπεια να υποβιβάζεται η ποιότητα των παρεχομένων κοινωνικών υπηρεσιών (ΕΠΠΣΚΕ, 1993, σελ. 234). Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών αποσκοπεί στην εξειδίκευση σε τομείς γνώσεων που θα προετοιμάζουν στελέχη σε τέσσερις βασικές κατευθύνσεις.

Στην εξειδίκευση στις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας για την παροχή υπηρεσιών σε άτομα, ομάδες και κοινότητες. Οι αρνητικές συνέπειες, λόγω απουσίας ενός ολοκληρωμένου κύκλου σπουδών, υπήρξαν εμφανείς μέχρι σήμερα τόσο για την πορεία της Κοινωνικής Εργασίας ως επαγγελματικής δραστηριότητας όσο και για την ανοδική πορεία των ίδιων των Κοινωνικών Λειτουργών.

Στην Κοινωνική έρευνα, Κοινωνικό Σχεδιασμό και Κοινωνική πολιτική.

Στην Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών

Στην εκπαίδευση - Εποπτεία

Στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα θα υπάρχουν μαθήματα που σκοπός τους θα είναι η εμβάθυνση στη θεωρία και στη μεθοδολογία της επιστήμης της Κοινωνικής εργασίας.

Παράλληλα το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει μαθήματα που θα, προσιδίαζαν ειδικά στον κάθε τομέα εξειδίκευσης. Τέτοια μαθήματα είναι δυνατόν να παρακολουθούνται και σε άλλες σχολές π.χ.

οικονομικών και πολιτικών επιστημών, νομικής, διοικητικών επιστημών παιδαγωγικής κ.α.

Παράλληλα με τα θεωρητικά μαθήματα, οι μεταπτυχιακοί σπουδαστές θα ασκούνται στην πρακτική της κοινωνικής εργασίας θα επιλέγονται ανάλογα με τον τομέα εξειδίκευσης του σπουδαστή. Ο ασκούμενος θα τοποθετείται σε θέσεις αυξημένης ευθύνης.

Στις προϋποθέσεις για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών θα περιλαμβάνεται και η εκπόνηση διατριβής. (ΕΠΠΣΚΕ, 1982, σελ. 14-15).

Η λειτουργία προγράμματος σπουδών, μεταπτυχιακού επιπέδου, θα βοηθούν τον φοιτητή να εμβαδύνει σε θέματα του ενδιαφέροντος του, να εξειδικευτεί σ' ένα αντικείμενο και να προετοιμαστεί για:

Να καλύγει θέσεις άμεσης παροχής υπηρεσιών σε πλέον εξειδικευμένους χώρους εργασίας.

Να ασκήσει οργανωτικό, διοικητικό, εποπτικό έργο σε υπηρεσιακές μονάδες, όπου εργάζονται Κοινωνικοί Λειτουργοί

Να ασχοληθεί συστηματικά με ερευνητικό έργο.

Να συμμετέχει σε διεπιστημονικές ομάδες που σκοπό έχουν τον σχεδιασμό προγραμμάτων κοινωνικού προνοιακού χαρακτήρα (ΕΠΠΣΚΕ, 1993, σελ. 238)

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η δημιουργία μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών, δεν θα πρέπει να γίνει εις βάρος της βασικής εκπαίδευσης, αντιθέτως να αποτελεί εξέλιξη αυτής.

5. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Η πρακτική άσκηση συνίσταται στην τοποθέτηση του σπουδαστή σε Κοινωνική Οργάνωση ή Ίδρυμα όπου με την άμεση επίβλεψη κατάλληλων καθηγητών - εποπτών, ο σπουδαστής έχει την ευκαιρία να μεταφέρει στην πράξη τις θεωρητικές του γνώσεις, να αναπτύξει την επαγγελματική ευθύνη και να καλλιεργήσει αυτογνωσία. Παράλληλα, η πρακτική άσκηση δίνει στη Σχολή την ευκαιρία να διαπιστώσει την καταλληλότητα του σπουδαστή για το επάγγελμα. (ΕΠΠΣΚΕ, 1993, σελ. 238)

Παρόλα αυτά η Σ Μουρούκα διαπιστώνει ότι η πρακτική άσκηση των σπουδαστών δεν συνδυάζεται με την έρευνα με αποτέλεσμα οι σπουδαστές να μην έχουν την δυνατότητα της θεωρίας στην πράξη. Κατά την εκπαίδευση η πρακτική άσκηση δεν είναι δυνατή, διότι η κοινωνική εργασία τόσο στην πρόληψη όσο και στην αντιμετώπιση προβλημάτων είναι στην πρόληψη όσο και στην αντιμετώπιση προβλημάτων είναι ανύπαρκτη. Ο σπουδαστής εισέρχεται στο χώρο της εργασίας με το μόνο εφόδιο μια πληθώρα θεωρητικών κυρίως αποσπασματικών γνώσεων, τις οποίες δεν είχε τη δυνατότητα να υλοποιήσει στην πράξη πράγμα που προκαλεί αισθήματα φόβου, ανασφάλειας και άκριτη αποδοχή των εκάστοτε απαιτήσεων των υπηρεσιών και έχει ως συνέπεια την ταύτιση με τις όποιες απαιτήσεις των υπηρεσιών αυτών. Δεν είναι τυχαίο που συχνά ακούγεται από τους επαγγελματίες ότι, δεν έχουμε επαγγελματική ταυτότητα. (Μουρούκα,

1983, σελ. 103) Η Ι. Μουρούκα καταλήγει στις ακόλουθες διαπιστώσεις αναφορικά με την πρακτική άσκηση στην Ελλάδα.

α) Οι σπουδαστές δεν έχουν τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης σε όλες τις μεθόδους και όλους τους τομείς της κοινωνικής εργασίας. Λείπει τελείως ο τομέας της κοινωνικής εργασίας με κοινότητα.

β) Η κοινωνική έρευνα και ο κοινωνικός σχεδιασμός περιορίζονται μόνο στο θεωρητικό επίπεδο

γ) Οι εμπειρίες που αποκτούν οι σπουδαστές δεν είναι κοινές, επειδή τα πλαίσια πρακτικής άσκησης δεν είναι ομοιόμορφα. Λείπουν πειραματικά πλαίσια, τα οποία θα δίνανε την ευκαιρία διαμεθοδικής προσέγγισης και διεπιστημονικής συνεργασίας κάτω από πραγματικές συνθήκες εργασίας, οι οποίες δεν θα περιορίζουν, αλλά θα ενισχύουν την κριτική σκέψη και την τάση για πειραματισμό εκ μέρους των σπουδαστών.

δ) Δεν υπάρχει κανένα ηθικό και υλικό κίνητρο για τα άτομα που είναι διοικητικά υπεύθυνα για την παρακολούθηση των ασκουμένων.

ε) Τα κέντρα πρακτικής άσκησης δεν έχουν εκπαιδευτικά προγράμματα

στ) Οι σπουδαστές δεν έχουν τη δυνατότητα πειραματισμού σε νέες μεθόδους και προσεγγίσεις κοινωνικής εργασίας, πράγμα που ισχύει και για τους καθηγητές (Μουρούκα, 1983, σελ. 103-105)

B ΜΕΡΟΣ

1. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

Η άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας προϋποθέτει για τους πτυχιούχους, άδεια άσκησης επαγγέλματος Κοινωνικού λειτουργού, που χορηγείται από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Η κοινωνική Εργασία ασκείται σήμερα σε διάφορα πλαίσια παροχής κοινωνικών υπηρεσιών του Δημοσίου και ιδιωτικού τομέα όπως:

- α) Τοπική αυτοδιοίκηση - τοπικό δίκτυο Κοινωνικών Υπηρεσιών
- β) Υπηρεσίες Υγείας - Πρόνοιας
- γ) Υπηρεσίες πρόληψης - καταστολής της παραβατικότητας και αντικοινωνικής συμπεριφοράς.
- δ) Εκπαιδευτικά Ιδρύματα - Ειδική Αγωγή
- ε) Βιομηχανία και χώροι απασχόλησης
- στ) Κοινοτική Ανάπτυξη

Οι ομάδες αποδεκτών υπηρεσιών Κοινωνικής Εργασίας είναι:

- α) Οικογένειες και παιδιά
- β) Νέοι και οικογένειες σε κρίση, γυναίκες, ηλικιωμένοι
- γ) Τοξικομανείς / Αλκοολικοί / Φορείς AIDS
- δ) Ψυχοπαθείς

ε) Άτομα με νοητικές και άλλες αναπηρίες

στ) Μειονότητες

ζ) Άποροι

(ΕΠΠΣΚΕ, 1993, σελ.240)

Παρόλα αυτά όμως οι δυνατότητες απασχόλησης στην Κοινωνική Εργασία είναι περιορισμένη, καθότι οι ανάλογες θέσεις στο δημόσιο είναι πολύ λίγες, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των αποφοίτων Κοινωνικών Λειτουργών, είτε να παραμένει άνεργη, είτε να αναζητά μια απασχόληση άσχετη με το επάγγελμά τους. (Ζωγράφου, 1995, σελ. 26)

2. ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ

Η εκπαίδευση θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντικό αγαθό, γιατί επιτρέπει την κοινωνική άνοδο του ατόμου. Από τη στιγμή που η εκπαίδευση συνδέεται με την κοινωνική κινητικότητα η έλλειψη της συνεπάγεται, για όσους δεν μπορούν να την αποκτήσουν κοινωνική καθήλωση. Έτσι η παροχή εκπαίδευσης σε όλους μετατρέπεται σε αίτημα κοινωνικής δικαιοσύνης με περιεχόμενο την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών σε όλους.

Η πείρα όμως έδειξε ότι δεν κάνει όλος ο μαθητικός πληθυσμός χρήση ολόκληρου του φάσματος που καλύπτει το εκπαιδευτικό σύστημα, ούτε έχουν όλοι οι μαθητές την απόδοση που θα μπορούσε κανείς να περιμένει από την ηλικία τους. Οι διαφορές στην απόδοση που σε σημαντικό βαθμό συνδέονται και με την παραμονή στο εκπαιδευτικό σύστημα και με την περίοδο της υποχρεωτικής φοίτησης, αποδόθηκαν

σε διάφορους λόγους. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι το οικογενειακό περιβάλλον, γεωγραφική κατάσταση, η ευφυΐα, και η ταξική προέλευση (Κρασσανάκης Γεώργιος, 1984, σελ. 23-24)

Σύμφωνα με την Κοινωνιολόγο Ι. Λαμπίρη - Δημάκη, η οικογένεια όχι μόνο παρέχει στο παιδί υγιείς και ευχάριστες συνθήκες διαβίωσης και επομένως και σχολικής εργασίας αλλά και μεταδίδει σ' αυτό / ή δεν μεταδίδει/ πρότυπα και αξίες κίνητρα και ικανότητες βάση των οποίων το παιδί θα είναι (ή δεν θα είναι) μελλοντικά σε θέση όχι μόνο να προσαρμοστεί στο σχολικό και πλατύτερο κοινωνικό περιβάλλον του, αλλά και να διαπρέψει μέσα σ' αυτό. Οι οικογένειες που ευνοούν τη μορφωτική πρόοδο των παιδιών τους τις οποίες η Δημάκη ονομάζει «μορφωσιογόνες» συναντώνται όπως έχουν αποδείξει σχετικές έρευνες σε πολύ μεγαλύτερη (Λαμπίρη, 1974, σελ. 93,94). Επίσης το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, το επάγγελμα και τα έσοδα της οικογένειας ασκούν σοβαρή επίδραση στη σχολική επίδοση του παιδιού και στην επιλογή του επαγγέλματος που πρόκυπτε να ακολουθήσει.

Το οικογενειακό εισόδημα είναι ένας παράγοντας ο οποίος επισημάνθηκε και σε περιπτώσεις δωρεάν παιδείας. Διότι υπάρχουν πολλές εσωσχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες που συνεπάγονται δαπάνες, οι οποίες αναγκάζουν ορισμένους μαθητές να περιορίζουν της συμμετοχή τους.

Οι στεγαστικές συνθήκες και ο αριθμός των παιδιών είναι παράγοντες που επισημαίνονται επίσης παρατηρήθηκε πως παιδιά που ζούσαν σε χαμηλές στεγαστικές συνθήκες και παιδιά που ανήκαν σε

πολυμελείς οικογένειες είχαν απόδοση κάτω από το μέτριο (Τσαούσης, 1991, σελ. 573)

Είναι ίσως παραπλανητικό να μιλά κανείς για μια κουλτούρα των νέων, διαχωρίζοντάς την από την γονεϊκή επιρροή. Οι γονείς επηρεάζουν τα σχέδια του εφήβου για τη μελλοντική του ζωή περισσότερο από ότι τα επηρεάζει η ομάδα των «ομηλίκων». Δίκαια ανησυχεί επομένως κανείς ως προς την γονεϊκή επιρροή στον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό προσανατολισμό της νέας, δεδομένου ότι η επιρροή αυτή είναι κατά κανόνα αρνητικό (Α. Μισέλ, σελ. 108-109).

Ένας άλλος παράγοντας επίσης που επιδρά στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι η γεωγραφική περιοχή. Έρευνες που έχουν γίνει φανερώνουν ότι στην Ελλάδα οι κάτοικοι των νομών έχουν πολύ διαφορετικά ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση, με πιο ευνοημένους τους κατοίκους της Αττικής και λιγότερο από όλους τους κατοίκους της Θράκης. Οι ευκαιρίες λοιπόν για τη μόρφωση είναι πολύ μεγαλύτερες στους κατοίκους των πόλεων παρά των χωριών. (Κρασανάκης Γεώργιος, 1984, σελ.50)

Υπάρχει ένα φαινόμενο που έχει ως τώρα ζαφνιάσει ορισμένους ερευνητές, γιατί αντιφάσεις με του καθορισμό των ατομικών επιθυμιών ή προσδοκιών από κοινωνικούς παράγοντες. Η προσδοκία των αγροτών και μάλιστα πολύ φτωχών αγροτών σε απομονωμένες περιοχές της Ελλάδας για το μέλλον των παιδιών τους είναι συχνά και σε υψηλά ποσοστά προσδοκία ανώτερων σπουδών. Το καθοριστικό κίνητρο για τη

στάση αυτή είναι η τάση φυγής από την ελληνική ύπαιθρο, μοναδικό μέσο κοινωνικής ανόδου. (Φραγκουδάκη, σελ. 196)

Τέλος οι παράγοντες που επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία είναι και η ευφυΐα αλλά και η κοινωνική τάξη του ατόμου.

Ανάλογα με την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκουν οι σπουδαστές, έχουν διαφορετικές φιλοδοξίες και κίνητρα επιτυχίας. Μεγάλος αριθμός μελετών ερμηνεύει το φαινόμενο με αίτια κυρίως ψυχολογικά. Υποστηρίχθηκε ότι τα άτομα έχουν διαφορετική «νοοτροπία» ως προς την κοινωνική επιτυχία, ανάλογα με την κοινωνική κατηγορία από την οποία προέρχονται. Στα λαϊκά στρώματα η «νοοτροπία» αυτή, η τάση κοινωνικής ανόδου και γενικά ο στόχος της κοινωνικής επιτυχίας απουσιάζει, ενώ είναι έντονη στα μεσοστρώματα και στα ανώτερα στρώματα. Οι φιλοδοξίες, τα κίνητρα επιτυχίας, η επιθυμία σχολικής αριστείας δεν αποτελούν χαρακτηριστικά της ψυχολογίας και την νοοτροπία των ατόμων από τα λαϊκά στρώματα και έτσι οι γονείς δεν τα μεταδίδουν στα παιδιά τους.

Αντίθετα στα μεσοστρώματα και τα ανώτερα στρώματα, τα άτομα έχουν έντονη τάση προς ανταγωνισμό, επομένως υψηλά κίνητρα και ισχυρή επιθυμία κοινωνικής επιτυχίας, που οι γονείς μεταδίδουν στα παιδιά τους, με αποτέλεσμα να γίνονται μαθητές με μεγάλη έφεση για μάθηση και τάση για σχολική διάκριση. Η προσέγγιση είναι τόσο έντονα ψυχολογική, που έχει υποστηριχτεί ότι ορισμένες κοινωνικές κατηγορίες, έχουν το «Σύνδρομο της επιτυχίας». (Φραγκουδάκη, σελ. 155)

Η διανοπτική καλλιέργεια και η ευρύτερη μόρφωση, η εξοικείωση με διανοπτικές πρακτικές και με τα μυστικά των έργων τέχνης και παιδείας είναι αποτέλεσμα της οσμωτικής μάθησης, που αποκτά το παιδί στους κόλπους της οικογένειας εκείνης που καταναλώνει συστηματικά διάφορα μορφωτικά αγαθά υψηλής ποιότητας. Ακριβώς όμως επειδή η μάθηση αυτή είναι οσμωτική, επειδή δηλαδή συντελείται με τη μακρόχρονη τριβή και εξοικείωση, δίχως προτροπή και δίχως φανερή άμεση μετάδοση, αντιμετωπίζεται από τα ίδια τα άτομα σαν χάρισμα, σαν φυσική ανωτερότητα. Την ίδια ερμηνεία κάνει και το σχολείο. Αντιμετωπίζει τους κατόχους του μορφωτικού κεφαλαίου σαν ευφυέστερους. Έτσι το σχολείο, μεταφράζει το κοινωνικό κεκτημένο σε φυσικό προσόν και πετυχαίνει, διαιώνίζοντας της πίστη στην εγγενή ικανότητα για μόρφωση, να μεταβιβάζει τα προνόμια της σχολικής αριστείας στις ήδη προνομιούχους. (Φραγκουδάκη, σελ. 167)

Έτσι οι φοιτητές που προέρχονται από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα εμφανίζονται πάντα στις στατιστικές με την υψηλότερη βαθμολογία και έχουν καλύτερη επίδοση. Συγχρόνως είναι εκείνοι που δίνουν λιγότερη σημασία στα μαθήματα χαρακτηρίζονται από ένα είδος ελευθερίας ως προς το περιεχόμενο της ύλης, διαβάζουν πολλά βιβλία που δεν σχετίζονται άμεσα με τα προγράμματα. Έχουν δηλαδή συμπεριφορά που χαρακτηρίζει άνεση και ευκολία, απουσία σχολικού μόχθου και έλλειψη καταναγκασμού. Αντίθετα ο σπουδαστής από τα λαϊκά στρώματα είναι η προσωποποίηση του σχολικού μόχθου. Είναι ο σπουδαστής που περισσότερο από όλους θα προσπαθήσει να ανέβει τα σκαλοπάτια της σχολικής κλίμακας. Φέρνει λοιπόν μαζί του πολύ καλή

πρόθεση, αλλά στερείται όλων των μορφωτικών εκείνων προνομίων που κάνουν τον εκλεκτό μαθητή. Έτσι η σχολική χαρακτηρίζεται πριν απ' όλα από μεγάλη προσήλωση και προσπάθεια. Ο μόχθος που καταβάλλει είναι φανερός, και διαβάζεται στα αποτελέσματα της προσπάθειας του, κυρίως την ώρα των μεγάλων κρίσεων (όπως είναι οι εξετάσεις). (Φραγκουδάκη, σελ. 165).

3. ΣΤΑΣΕΙΣ - ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ- ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΘΕΣΜΟ

Ο Τάλκοτ Πάρσους, στηριγμένος στον Εμίλ Ντυρκείμ, θεωρεί τις ηθικές αξίες θεμέλιο της κοινωνίας και τη μεταβίβασή τους στις νεότερες γενιές από το εκπαιδευτικό σύστημα ουσιώδη λειτουργία μέσα από την οποία διαιώνίζεται η συγκεκριμένη κοινωνία. Θεωρεί την αποδοχή των ηθικών αξιών του σχολείου και της κοινωνίας μια από τις προϋποθέσεις της σχολικής επιτυχίας. Το σχολείο αποτελεί για την Πάρσους μικρογραφία της κοινωνίας. (Τσαούσης, 1991, σελ. 566)

Είναι λοιπόν φυσικό το σχολείο να επιλέγει τους ικανότερους, αρκεί η επιλογή να γίνεται με κριτήρια δίκαια και αντικειμενικά. Πρέπει το σχολείο να επιβραβεύει τις καλές επιδόσεις και την προσαρμογή των μαθητών στις ηθικές αξίες, γιατί έτσι προετοιμάζει το σχολείο τους μαθητές για τους μελλοντικούς ρόλους που θα ασκήσουν ως ενήλικες στην ιεραρχημένη κοινωνία. (Φραγκουδάκη, σελ. 152)

Ο Μάρτιν Καρνόου, αμερικανός κοινωνιολόγος διατυπώνει την ακόλουθη άποψη. «όταν το άτομο εκπαιδεύεται στο σχολείο, αποκτά τη δυνατότητα να απολαμβάνει μεγαλύτερο μέρος από τα οικονομικά και

κοινωνικά αγαθά, αρκεί ωστόσο να μην έχουν εκπαιδευτεί στο σχολείο και όλοι οι υπόλοιποι.

Είναι αδύνατο να αντιμετωπιστεί το εκπαιδευτικό πρόβλημα στη σημερινή κοινωνία, αν ξεχνιέται ότι σ' ολόκληρη την ιστορία η ύπαρξη κοινωνικών προνομίων από τις κοινωνικές ομάδες των προνομιούχων.

Το σχολείο με τις μεθόδους, τα προγράμματα, τις εξετάσεις του, τη γλωσσική διδασκαλία και την παιδαγωγική του είναι υπεύθυνο σε μεγάλο βαθμό για την αναπαραγωγή της κοινωνικής ανισότητας. (Φραγκουδάκη, σελ.207)

Η διαιώνιση του κοινωνικού μύθου που λέει ότι δεν μπορούν όλοι να σπουδάσουν στα πανεπιστήμια, γιατί μόνο λίγοι είναι οι προικισμένοι από τη φύση για τέτοιες σπουδές δεν ισχύει. Η σύγχρονη επιστήμη σε πολλούς κλάδους αποδεικνύει το αντίθετο. Η κοινωνιολογία μας δείχνει ότι οι σχολικές ικανότητες είναι αυστηρά κοινωνικές. Η εξελικτική ψυχολογία έχει αποδείξει ότι οι διανοητικές και χειρωνακτικές ικανότητες όχι μόνο δεν αντιπαρατίθενται, αλλά επιπλέον η μια είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη της άλλης. Αποδεικνύεται λοιπόν ότι όλοι μπορούν να σπουδάσουν. (Φραγκουδάκη, σελ. 204)

Ο Μάρτιν Καρνόου θεωρεί ότι δεν είναι δυνατός το εκπαιδευτικό σύστημα να παρέχει ίσες ευκαιρίες στους σπουδαστές, διότι οι σπουδαστές προέρχονται από μια κοινωνία με «αντιδημοκρατικό» καταμερισμό της εργασίας που επηρεάζει καθοριστικά τις εκπαιδευτικές δυνατότητες.

Μια αυταπάτη, πάνω στην οποία στηρίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος της μάθησης είναι αποτέλεσμα της διδασκαλίας. Είναι αλήθεια ότι η διδασκαλία μπορεί να συμβάλλει κάτω από ορισμένες συνθήκες σε ορισμένες μορφές μάθησης. Οι περισσότεροι όμως άνθρωποι αποκτούν το μεγαλύτερο μέρος από τις γνώσεις τους έξω από το σχολείο, και στο σχολείο μόνο στο βαθμό που το σχολείο, έχει καταστεί ο τόπος του προορισμού τους. Στο μεγαλύτερο μέρος της η μάθηση αποκτάται συμπτωματικά και επιπλέον το μεγαλύτερο ποσοστό της εκούσιας μάθησης δεν είναι αποτέλεσμα της προγραμματισμένης εκπαίδευσης. (Τσαούσης, 1991, σελ.570)

Η δημόσια εκπαίδευση ενώ αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο εξασφάλισης σε ολόκληρο τον πληθυσμό το δικαίωμα για εκπαίδευση, έχει και αυτή σαν σύστημα, τα δικά της προβλήματα. Οδηγεί συχνά σε μια συγκεντρωτική και ισοπεδωτική εκπαιδευτική διαδικασία, και πολλές φορές σε δυσκαμψίες που καθιστούν δύσκολη την προσαρμογή της στις νέες αντιλήψεις και απαιτήσεις. Στο παρελθόν οι εκπαιδευτικοί δεσμοί αποτελούσαν κατά κάποιο τρόπο προέκταση της κοινωνικοποιητικής λειτουργίας της οικογένειας. Στο χώρο όμως της υποχρεωτικής και δημόσιας γενικής εκπαίδευσης, της «εγκύκλιας παιδείας» οι σχέσεις με την οικογένεια τείνουν να αντιστραφούν. Η οικογένεια τείνει να καταστεί η προέκταση της κοινωνικοποιητικής λειτουργίας του σχολείου. (Τσαούσης, 1991, σελ. 581)

Στην Ελλάδα το εκπαιδευτικό σύστημα απολακτίζει μεγάλα ποσοστά μαθητών κατά τη διάρκεια της φοίτησης πριν το απολυτήριο της μέσης εκπαίδευσης. Επιπλέον το απολυτήριο αυτό δεν εξασφαλίζει καμία

δυνατότητα επαγγελματική. Όσοι λοιπόν στο ελληνικό σχολείο φτάνουν στο απολυτήριο της μέσης εκπαίδευσης. Εξαιτίας των παραπάνω, συνωθούνται στις πύλες των πανεπιστημίων, όπου «σφαγιάζονται» όπως έγραψε το 1972 ο Ευάγγελος Παπανούτσος. (Φραγκουδάκη, σελ. 190)

Στην Ελληνική κοινωνία από το 1830 και μετά μια έντονη ροπή προς την εκπαίδευση διαπιστώνεται, και ονομάστηκε «μορφωσιογόνα τάση».

Η συνεχής αύξηση της ζήτησης για εκπαίδευση στην ελληνική κοινωνία σημαίνει τρία φαινόμενα.

α) Οι λαϊκές τάξεις και οι μικροαστικές κατηγορίες απορρίπτουν μαζικά τις συνθήκες της ζωής τους.

β) Έχουν τάση ανόδου στην κοινωνική κλίμακα μέσα από το δρόμο του σχολείου.

γ) Δείχνουν τάση βελτίωσης της εργασίας και της ζωής τους μέσα από τη μόρφωση, πιστεύουν δηλαδή ότι η μόρφωση μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας, αλλά και ότι απαντάει σε πλήθος προβλήματα της συναισθηματικής και κοινωνικής τους ζωής.

Αυτές οι τρεις τάσεις εάν καλλιεργηθούν, θα μπορούσαν να έχουν τα ακόλουθα αποτελέσματα.

α) Μετατροπή της ιδεολογίας της ατομικής προόδου σε ιδεολογία της συλλογικής προόδου μέσα από τις κοινωνικές ομάδες με κοινά συμφέροντα εργασίας.

β) Επαναξιολόγηση της εργασίας, που από καταναγκασμός μπορεί να ξαναβρεί τη σημασία της δημιουργικότητας.

γ) Άλλης μορφής επανασύνδεση της εκπαίδευσης με τη δυναμική της οικονομίας (Φραγκουδάκη, σελ. 214)

Σήμερα γίνεται περισσότερο λόγος για αυτομόρφωση. Ο κλασικός όρος «ετερομόρφωση» αρχίζει να μην ικανοποιεί πια.

Αυτομόρφωση στην πιο απλή ερμηνεία της λέξεως σημαίνει την αγωγή και μόρφωση του ατόμου με τις δικές του δυνάμεις. Η αυτομόρφωση δεν είναι αυτοδιδασκτική. Η αυτομόρφωση είναι αντίθετης της μόρφωσης που επιβάλλεται, που ασκείται από το σχολείο, την οικογένεια, το κράτος. Χαρακτηρίζεται από την επιθυμία και τη βούληση των ατόμων να ρυθμίσουν τα ίδια τη διαδικασία της μορφώσεως τους. Πρόκειται για θεληματική αυτομόρφωση.

Ο J. Dumazedler διακρίνει 3 τύπους αυτομορφώσεως:

- α) την ανεξάρτητη αυτομόρφωση
- β) την προσανατολισμένη αυτομόρφωση
- γ) την κατευθυνόμενη αυτομόρφωση

Η νέα αυτή θεώρηση της μορφώσεως μας υποχρεώνει να δούμε με νέο μάτι το παραδοσιακό σχολείο και εξωσχολικό σύστημα εκπαίδευσως, καθώς και τη συμμετοχή του ατόμου στη ζωντανή κουλτούρα. Εκείνο που πρέπει να συζητηθεί είναι το περιεχόμενο των προγραμμάτων και η κατανομή των υποχρεωτικών και επιλεγόμενων μονάδων μορφώσεως.

Πιο συγκεκριμένα πρέπει:

- α) να τροποποιηθούν τα προγράμματα εκπαίδευσως
- β) να ενισχυθεί η διαδικασία μαθήσεως κάθε ατόμου
- γ) να εκτιμηθούν όσο πρέπει τα κοινωνικοπολιτιστικά διαφέροντα και το πολιτιστικό κλίμα μέσα στο οποίο ζει κάθε άτομο σήμερα.
- δ) να δοθεί σε κάθε άτομο η δυνατότητα να συνεχίσει τη μόρφωση του
- ε) ν' ανοίξει ο δρόμος της δια βίου αυτομορφώσεως σε όλα τα άτομα.
- στ) το εκπαιδευτικό σύστημα να μην διακόπτει ποτέ τη μόρφωση, αλλά να εντάσσει στη βασική εκπαίδευση τη διαρκή εκπαίδευση νέων ή ενηλίκων.

Πρόκειται για την έκφραση μια νέας πραγματικότητας η οποία πρέπει να δημιουργήσει νέες μορφές ζωής με τις οποίες θα καταπολεμηθεί η άγνοια και θα καλλιεργηθεί η προσαρμογή.

Στην εκπαιδευτική κοινωνία, η δια βίου εκπαίδευση παίρνει νέο χρώμα και γίνεται πιο ουσιαστική και πιο δυναμική. (Κρασανάκης, Γεώργιος, 1984, σελ. 130-133)

4. ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Ο Paulo Freire (1972) υποστήριξε ότι η ανάλυση της σχέσης μαθητή - δασκάλου αποκαλύπτει τον «αφηγηματικό» χαρακτήρα της εκπαίδευσης στα σχολεία. Ο δάσκαλος είναι το «αφηγηματικό υποκείμενο», το κύριο μέρος της διαδικασίας αυτής, ενώ ο μαθητής περιορίζεται στον παθητικό ρόλο του ακροατή. Οι μαθητές ενστερνίζονται το ρόλο του

«αντικειμένου» σε μια διαδικασία κατά την οποία ο δάσκαλος αναφέρεται στην πραγματικότητα που μας περιβάλλει από μια στατική, μη - δυναμική και προβλέψιμη όψη. Ο στόχος είναι η απόδοση στους μαθητές των περιεχομένων της αφήγησης τα οποία είναι απομονωμένα από κάθε έννοια ρεαλισμού και αποσυνδεδεμένα από την ολότητα η οποία μπορεί να προσδώσει στα περιεχόμενα αυτά σημαντικότητα. Το κύριο χαρακτηριστικό της «αφηγηματικής» εκπαίδευσης είναι τα «βαρύγδουπα» λόγια, όχι η δύναμη της «αλλαγής» (Freire, 1972, σελ. 45)

Η αφηγηματική εκπαίδευση οδηγεί τους μαθητές να αποστηθίζουν μηχανικά το αφηγηματικό περιεχόμενο, μετατρέποντάς τους σε «δοχεία». Όσο περισσότερο κάθε δάσκαλος καταφέρνει να γεμίσει τα «δοχεία» τόσο καλύτερος θεωρείται. Επίσης όσο πρόθυμος είναι ο μαθητής να προσαρμοστεί στη διαδικασία αυτή, τόσο καλύτερος είναι.

Με αυτόν τον τρόπο η εκπαίδευση καθρεπίζει την καταπιεστική κοινωνία στο σύνολο της εφόσον προϋποθέτει την ανισότητα στην κατανομή της δύναμης. (ο δάσκαλος διδάσκει, γνωρίζει τα πάντα, σκέφτεται, αποφασίζει και επιβάλλει τη γνώμη του ενώ ο μαθητής ακούει, δεν γνωρίζει τίποτα, δεν σκέφτεται και υπακούει).

«Όσο περισσότερο οι μαθητές εργάζονται προκειμένου να αποθηκεύσουν αυτά που τους εμπιστεύονται τόσο λιγότερο αναπτύσσουν την κριτική συνείδηση η οποία απορρέει από την επέμβαση τους στον κόσμο, ως παράγοντες αλλαγής αυτού. Όσο αποδέχονται τον παθητικό ρόλο που τους επιβάλλεται τόσο τείνουν να προσαρμόζονται στον κόσμο

όπως είναι και στην παραλλαγμένη όψη της πραγματικότητας, όπως τους την παρουσιάζουν. (Freire, 1972, σελ. 47)

Συνήθως οι άπειροι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το «δασκαλοκεντρικό μοντέλο», το οποίο εγγυάται τη διαφύλαξη του κύρους τους. Η «τεχνική ασπίδα» που δημιουργείται από την απόσταση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου προστατεύει από την μια μεριά τον εκπαιδευτικό από το «επικίνδυνο ακροατήριο», από την άλλη μεριά όμως, εμποδίζει την επικοινωνία με τους εκπαιδευόμενους. (Χαλάς, 1990, σελ.51)

Η διαδικασία μάθησης πρέπει να εγγυάται τόσο τη συναπόφαση των σπουδαστών όσο και την απόρριψη αποφάσεων επίκεντρο των σπουδαστών όσο και την απόρριψη αποφάσεων επίκεντρο της εκπαίδευσης πρέπει να είναι ο σπουδαστής, ο οποίος πρέπει να παίζει ουσιαστικό ρόλο. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να λειτουργεί ως καταλύτης διαδικασιών μάθησης. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να λειτουργεί ως καταλύτης διαδικασιών μάθησης. Γι' αυτήν την περίπτωση ο δάσκαλος, εκτός από ένα μεγάλο βαθμό αυτογνωσίας και αυτοκριτικής, πρέπει να έχει και ένα φάσμα γνώσεων και πείρα που να ξεπερνούν τα όρια του αντικειμένου διδασκαλίας του. (Χαλάς, 1990, σελ. 50-51) παρατηρούμε ότι το «σπουδαστοκεντρικό» μοντέλο σπάνια συναντάται στην πράξη.

Ο Illich διατύπωσε ότι η εκπαιδευτική διαδικασία είναι επικεντρωμένη στο δάσκαλο, αποκτώντας υποχρεωτική παρακολούθηση ενός συγκεκριμένου προγράμματος (Illich, 1973^a, σελ.32) Καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το όραμα της «αλήθειας» και του «σωστού» δεν ορίζεται

από τους μαθητές αλλά από κάποιους άλλους οι οποίοι έχουν τη δύναμη και την εξουσία να αποφασίζουν. Ο Freire (1972), υποστήριξε ότι η εκπαίδευση, ως διαδικασία δασκάλου - μαθητή. Η αναθεώρηση αυτή είναι σκόπιμο να άρει τις συγκρούσεις ανάμεσά τους από τα δεσμά του καταναγκασμού και της πειθαρχίας, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει συνεχή κριτική σκέψη, αμοιβαίο σεβασμό και εμπιστοσύνη στις δημιουργικές και ανανεωτικές δυνάμεις των ανθρώπων.

Διάφοροι ερμηνευτές στηριγμένοι στη λεγόμενη «θεωρία της επικέτας», υποστηρίζουν ότι η άνιση επίδοση και η διαφορετική έφεση για μόρφωση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ενδάρρυνση ή την απογοήτευση που προκαλεί στο μαθητή η κρίση του δασκάλου, η «ετικέτα» του ικανού ή του ανίκανου, του έξυπνου ή του αργόστροφου που αποδίδει ο δάσκαλος, γιατί ο μαθητής με τον καιρό προσαρμόζεται στην «ετικέτα» αυτή.

Άρα προϋπόθεση για τη σταδιακή μείωση της κοινωνικής ανισότητας στο σχολείο είναι η συστηματική διαπαιδαγώγηση κυρίως των αυριανών δασκάλων και καθηγητών με τις γνώσεις πάνω στα αίτια που προκαλούν την άνιση σχολική επίδοση. (Φραγκουδάκη, 210)

Έτσι και στο τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας το παραφορτωμένος πρόγραμμα σπουδών, ο σχολικός τρόπος διδασκαλίας, ο μονόλογος, η μάθηση της αποστήθισης του ενός βιβλίου, καθιστούν αδύνατη τη διαδικασία μάθησης και οδηγούν ακόμη και στην απόρριψη των καθηγητών, η οποία εκφράζεται συχνά είτε με αδιαφορία είτε με απουσία από το μάθημα.

Έτσι λοιπόν οι σπουδαστές βιώνουν ένα πρότυπο Κοινωνικού Λειτουργού, το οποίο έρχεται σε διαμετρική αντίθεση με τα όσα διδάσκεται. (Ζωγράφου, 1995, σελ. 24)

Υποθέτουμε λοιπόν, ότι η αρνητική στάση των σπουδαστών απέναντι στους καθηγητές τους πρέπει να γίνεται εντονότερη με την πάροδο του χρόνου διαμονής τους στο χώρο της εκπαίδευσης.

Μια τέτοια συμπεριφορά εκ μέρους των σπουδαστών προϋποθέτει ότι οι σπουδαστές ενδιαφέρονται πραγματικά να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρίες που θα τους χρησιμεύσουν μελλοντικά στην άσκηση του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού, πράγμα που η κοινωνική εργασία, δεν ήταν η πρώτη επιλογή στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Ένας μεγάλος αριθμός σπουδαστών ενδιαφέρεται μόνο για την απόκτηση του πτυχίου, το οποίο θα τον βοηθήσει να βρει κάποια θέση στο δημόσιο. Αυτοί οι σπουδαστές δεν φαίνεται να ενοχλούνται από την έλλειψη διαλόγου.

Αντίθετα, στις περιπτώσεις που ο καθηγητής απαιτεί την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών στη διδασκαλία, οι σπουδαστές αυτοί επικαλούνται το «κεκτημένο» δικαίωμα, της μόνιμης απουσίας και την γραπτή εξέταση ως μοναδικό τρόπο αξιολόγησης.

Οι σπουδαστές αυτοί συμμετέχουν μόνο στα υποχρεωτικά μαθήματα και κατά κανόνα απουσιάζουν από όλα τα θεωρητικά μαθήματα. Η ομάδα αυτή ασχολείται με το διάβασμα, μόνο κατά τη διάρκεια της εξεταστικής περιόδου (Ζωγράφου, 1995, σελ.25)

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε, ότι, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι σπουδαστές μαθαίνουν πιο γρήγορα και αποτελεσματικά με κάποια εκπαιδευτικά μέσα απ' ό,τι με άλλα. Θα πρέπει να παρακολουθούμε και να εξετάζουμε αυτό συνεχώς, όχι μόνο στα πεδία μάθησης σε μια συγκεκριμένη στιγμή, αλλά και στο πεδίο της αποτελεσματικότερης κινητοποίησης, καλύτερης ικανότητας για μνήμη και αφομοίωση και το πιο σημαντικό απ' όλα, στο πεδίο, του τι οι σπουδαστές θα μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν. Η εξέταση αυτή είναι πολύ δύσκολη στην επαγγελματική εκπαίδευση, που θέλει επιδεξιότητα και κατάλληλες στάσεις, όπως και γνώσεις. Δεν έχει σημασία τι «δίνουμε» στους σπουδαστές όταν οι εκπαιδευτικές περίοδοι και οι εξετάσεις έχουν τελειώσει, αλλά τι ζει μέσα τους; πως θα εξελιχθεί και θα γίνει πιο κατανοητό, πιο συγκεκριμένο και πιο ευρύ, καθώς θα περνάει ο καιρός. (E. Younghusband, σελ. 153-154)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το θέμα της έρευνας μου είναι:

«Στάσεις των τελειοφοίτων σπουδαστών του τμήματος Κοινωνικής εργασίας σε σχέση με τις σπουδές τους και τις επαγγελματικές προοπτικές.»

Η έρευνα είναι διερευνητική. Σκοπό έχει να εξετάσει τις στάσεις των τελειοφοίτων σπουδαστών γύρω από την εκπαιδευτική διαδικασία και τις επαγγελματικές προοπτικές.

1. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αναλύοντας το θέμα της έρευνας σε επιμέρους θέματα ασχολήθηκα με τους παρακάτω τομείς:

Ερωτήσεις 1-10. Δημογραφικά στοιχεία και στοιχεία για την κοινωνική προέλευση των σπουδαστών.

Ερωτήσεις 11-24. Στοιχεία για τις στάσεις που έχουν οι σπουδαστές γύρω από την εκπαιδευτική διαδικασία

Ερώτηση 25. Πληροφορίες για τις στάσεις που έχουν οι σπουδαστές για τους καθηγητές τους.

Ερωτήσεις 26-33. Αφορούν τις στάσεις που έχουν οι σπουδαστές για τις επαγγελματικές προοπτικές.

B. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνθηκα ήταν σπουδαστές του Ε΄, ΣΤ΄ εξαμήνου, καθώς επίσης και σπουδαστές που βρίσκονταν επί πτυχίο, του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας. Απευθύνθηκα αποκλειστικά στους τελειόφοιτους σπουδαστές γιατί κατά τη γνώμη μου έχουν πιο πρόσφατη την εμπειρία της εκπαίδευσης και βρίσκονται πλησιέστερα στην είσοδο προς τον επαγγελματικό χώρο, γεγονός που καθιστά τις απόψεις τους ουσιαστικές για την έρευνα. Ο συνολικός αριθμός των σπουδαστών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο ήταν 70.

Δείγμα. Το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό για να γενικευθεί το αποτέλεσμα αλλά αντιπροσωπεύει μόνο τον εαυτό του δηλ. τους 70 ερωτώμενους.

Απόφαση για τη φύση και τον τρόπο συλλογής πληροφοριών σαν εργαλείο επιλέγει να χρησιμοποιηθεί το ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε 33 κλειστές και προκατασκευασμένες ερωτήσεις. Το είδος των πληροφοριών που συγκεντρώθηκε περιορίστηκε στις τέσσερις παραμέτρους που προαναφέρθηκαν. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και συμπληρώθηκαν στις αίθουσες κατά τη διάρκεια υποχρεωτικών μαθημάτων, ώστε να εξασφαλιστεί η παρουσία των μαθητών. Δόθηκαν μετά από άδεια του διδάσκοντος καθηγητή και προηγήθηκε μικρή ενημέρωση από εμένα για το σκοπό της έρευνας και τον τρόπο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου.

Διοικητικά. Η διατύπωση του σκοπού, η κατάρτιση του ερωτηματολογίου, η συλλογή των πληροφοριών και η ανάλυση των

ερωτηματολογίων διήρκησε πέντε μήνες. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από εμένα.

Τρόπος αντιμετώπισης αποτυχιών. Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας δεν υπήρξαν αρνήσεις συμπλήρωσης ερωτηματολογίων από τους ερωτηθέντες σπουδαστές και δεν υπήρξαν ερωτηματολόγια με λάθη.

3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι βασικοί στόχοι ήταν

α) Συγκέντρωση στοιχείων για τον τρόπο παροχής της εκπαίδευσης και τους παράγοντες που επιδρούν σ' αυτή.

β) Τη διερεύνηση των στάσεων και απόψεων των σπουδαστών, πριν και μετά την εισαγωγή τους στη Σχολή, που εντοπίζονται κυρίως σε σημεία όπως το είδος τροποποίησης και απόκλισης της στάσης που υπάρχει ή όχι, τις προοπτικές που ανοίγονται επαγγελματικά κάτω από το πρίσμα των σπουδαστών και τους παράγοντες εκείνους - συναισθηματικούς, ψυχολογικούς, οικογενειακούς, οικονομικούς, κοινωνικούς- που καθορίζουν τις συγκεκριμένες θέσεις τους.

γ) Ανίχνευση υποκειμενικών ιδεών, προσωπικών εμπειριών των σπουδαστών και επεξεργασία τους.

Πιο συγκεκριμένα, ξεκινώντας την έρευνα διερευνούμε ιδιαίτερα τις εξής κατηγορίες σπουδαστών:

Αυτούς που, ενώ επιθυμούσαν την εισαγωγή τους στη Σχολή Κοινωνικής Εργασίας, σήμερα δεν σκοπεύουν να εξασκήσουν το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού

Αυτούς που δεν ήθελαν να εισαχθούν στη Σχολή, αλλά σήμερα σκοπεύουν να εξασκήσουν το επάγγελμα

Αυτούς που ούτε επιθυμούσαν να εισαχθούν στη Σχολή, ούτε σκοπεύουν να εξασκήσουν το επάγγελμα

Αυτούς που, ήθελαν να εισαχθούν στη Σχολή και επιθυμούν να εξασκήσουν το επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού

Στην τελευταία κατηγορία γίνεται απλή αναφορά, διότι οι σπουδαστές αυτής της κατηγορίας έχουν σχετικά καλύψει κάποιες προσδοκίες τους, χωρίς αυτό να είναι απόλυτο. Συνεχίζοντας, προσπαθώ να διερευνήσω τα θετικά και τα αρνητικά που δίνουν οι σπουδαστές όλων των παραπάνω κατηγοριών, όσον αφορά τη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, κατά πόσο οι σπουδαστές νομίζουν ότι έχουν αποκτήσει τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα, προκειμένου να ασκήσουν το επάγγελμα, αν σκοπεύουν να αναζητήσουν δουλειά ως Κοινωνικοί Λειτουργοί ή όχι.

Επίσης διερευνώ κατά πόσο η κοινωνική προέλευση των σπουδαστών ασκεί επιρροή τόσο στη διαμόρφωση των στάσεων τους όσο και στην πορεία της εκπαίδευσής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Ερώτηση 1

Μορφωτικό επίπεδο πατέρα

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ	Ποα	Αριθ	Ποα	Αριθ	Ποα	Αριθ	Ποα
Δεν ξέρει καθόλου γράμματα	1	1,5%			1	4%		
Τελείωσε μερικές τάξεις του Δημοτικού	12	17,2%	4	20%	2	8%	6	24%
Τελείωσε το Δημοτικό	25	35,7%	11	55%	9	36%	5	20%
Τελείωσε το Γυμνάσιο	12	17,2%	2	10%	5	20%	5	20%
Τελείωσε Τεχνική Σχολή	4	5,7%			2	8%	2	8%
Τελείωσε το Λύκειο	6	8,5%	1	5%	2	8%	3	12%
Τελείωσε Ανώτερη Σχολή	4	5,7%			3	12%	1	4%
Τελείωσε Ανωτάτη Σχολή	6	8,5%	2	10%	1	4%	3	12%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (35,7%) είναι απόφοιτοι Δημοτικού σχολείου, ενώ μόλις το (14,2%) είναι απόφοιτοι Ανώτερης - Ανώτατης Σχολής.

Ερώτηση 2

Μορφωτικό επίπεδο μητέρας

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Δεν ξέρει καθόλου γράμματα								
Τελείωσε μερικές τόξεις του Δημοτικού	6	8,5%	1	5%	1	4%	4	16%
Τελείωσε το Δημοτικό	36	51,5%	13	65%	13	52%	10	40%
Τελείωσε το Γυμνάσιο	12	17,2%	4	20%	2	8%	6	24%
Τελείωσε Τεχνική Σχολή								
Τελείωσε το Λύκειο	10	14,2%	1	5%	6	24%	3	12%
Τελείωσε Ανώτερη Σχολή	2	2,9%	1	5%	1	4%		
Τελείωσε Ανώτατη Σχολή	4	5,7%			2	8%	2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (51,5%) είναι απόφοιτοι Δημοτικού σχολείου, ενώ μόλις το (8,6%) είναι απόφοιτοι Ανώτερης - Ανώτατης Σχολής.

Ερώτηση 3

Ποιο είναι το επάγγελμα του πατέρα σου;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Ιδιωτικός υπάλληλος	8	11,4%	4	20%	1	4%	3	12%
Δημόσιος υπάλληλος	17	24,2%	5	25%	8	32%	4	16%
Αγρότης	11	15,8%	3	15%	2	8%	6	24%
Ελεύθερος επαγγελματίας	27	38,6%	7	35%	12	48%	8	32%
Ανεργός								
Συνταξιούχος	7	10%	1	5%	2	8%	4	16%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (38,6%) είναι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Ερώτηση 4

Ποιο είναι το επάγγελμα της μητέρας σου;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Ιδιωτική υπάλληλος	13	18,6%	7	35%	5	20%	1	4%
Δημόσιος υπάλληλος	6	8,5%	2	10%	2	8%	2	8%
Οικιακά	38	54,4%	9	45%	12	48%	17	68%
Ελεύθερη επαγγελματίας	7	10%	1	5%	3	12%	3	12%
Άνεργη								
Συνταξιούχος	6	8,5%	1	5%	3	12%	2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (54,4%) φανερώνει ότι οι μητέρες έχουν σαν κύρια εργασία τα οικιακά.

Ερώτηση 5

Ποιος είναι ο τόπος καταγωγής σου;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμ ός	Ποσοσ τό	Αριθμ ός	Ποσοσ τό	Αριθμ ός	Ποσοσ τό	Αριθμ ός	Ποσοσ τό
Αθήνα-Θεσσαλονίκη	10	14,3%	3	15%	5	20%	2	8%
Μεγάλη Πόλη (Πάτρα- Ηράκλειο-Βόλος)	15	21,5%	4	20%	6	24%	5	20%
Μικρή πόλη ή κωμόπολη	29	41,4%	9	45%	11	44%	9	36%
χωριό	16	22,8%	4	20%	3	12%	9	36%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (41,4%) κατάγεται από μικρή πόλη ή κωμόπολη ενώ το (14,3%) κατάγεται από Αθήνα ή Θεσσαλονίκη.

Ερώτηση 6

Σε ποια από τις ακόλουθες κοινωνικές τάξεις κατατάσσεις την οικογένειά σου;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
(Άνω) Ανώτερη Τάξη	1	14%					1	4%
(Κάτω) Ανώτερη Τάξη	5	7,1%	1	5%	1	4%	3	12%
(Άνω) Μέση Τάξη	49	70%	15	75%	19	76%	15	60%
(Κάτω) Μέση Τάξη	15	21,5%	4	20%	5	20%	6	24%
Κατώτερη Τάξη								
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (70%) κατατάσσει την οικογένειά του στην (Άνω) Μέση Τάξη, ενώ το (1,4%) κατατάσσει την οικογένειά του στην (Άνω) Ανώτερη Τάξη.

Ερώτηση 7

Σε ποια από τις ακόλουθες κοινωνικές τάξεις
θα κατατάσσετε τον εαυτό σας μετά την
λήψη του πτυχίου σας;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
(Ανω) Ανώτερη Τάξη	2	28%					2	8%
(Κάτω) Ανώτερη Τάξη	8	11,5%	4	20%	3	12%	1	4%
(Ανω) Μέση Τάξη	45	64,3 %	16	80%	18	72%	11	44%
(Κάτω) Μέση Τάξη	14	20%			4	16%	10	40%
Κατώτερη Τάξη	1	14%					1	4%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (64,3%) θεωρεί ότι θα ανήκει στην (Ανω) Μέση Τάξη ενώ το (12,8%) θεωρεί ότι θα ανήκει στην (Ανω) Ανώτερη Τάξη.

Ερώτηση 8

Σε ποιο εξάμηνο βρίσκεστε;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό
Ε' Εξάμηνο	20	28,6%
ΣΤ' Εξάμηνο	25	35,7%
Επί πτυχίο	25	35,7%
Σύνολο	70	100%

Ερώτηση 9 Τώρα που είστε φοιτητής απασχολείστε

επαγγελματικά;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
ΝΑΙ	17	24,3%	6	30%	3	12%	8	32%
ΟΧΙ	53	75,7%	14	70%	22	88%	17	68%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (75,7%) δεν απασχολείται επαγγελματικά, ενώ το (24,3%) απασχολείται.

Ερώτηση 10 Εάν εργάζεστε έχετε απασχόληση

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Πλήρη	1	1,4%			1	4%		
Μερική	7	10%	1	5%	1	4%	5	20%
Μόνο το καλοκαίρι	9	12,9%	5	25%	1	4%	3	12%
Σύνολο	17	24,3%	6	30%	3	12%	8	32%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (12,9%) απασχολείται επαγγελματικά μόνο το καλοκαίρι ενώ το (1,4%) έχει πλήρη απασχόληση.

Ερώτηση 11 Ήταν μέσα στις πρώτες σου επιλογές στις πανελλήνιες εξετάσεις, το τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
ΝΑΙ	38	54,3%	9	45%	17	68%	12	48%
ΟΧΙ	32	45,7%	11	55%	8	32%	13	52%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (54,3%) απάντησε ότι ήταν στις πρώτες επιλογές το τμήμα της Κ.Ε. ενώ το (45,7%) απάντησε ότι δεν ήταν στις πρώτες επιλογές.

Ερώτηση 12 *Είχατε κάποια μορφή ενημέρωσης για το περιεχόμενο των σπουδών και για το επάγγελμα του Κ.Λ. πριν την εισαγωγή σας στο τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας;*

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
ΝΑΙ	38	54,3%	12	60%	15	60%	11	44%
ΟΧΙ	32	45,7%	8	40%	10	40%	14	56%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (54,3%) είχε κάποια μορφή ενημέρωσης, ενώ το (45,7%) δεν είχε.

Ερώτηση 13 Εάν ναι, σήμερα πώς κρίνεις την ενημέρωση που είχες πριν την εισαγωγή σου στο τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα ικανοποιητική	1	14%					1	4%
Αρκετά ικανοποιητική	11	15,8%	5	25%	5	20%	1	4%
Ελάχιστα ικανοποιητική	16	22,8%	4	20%	4	16%	8	32%
Σχεδόν καθόλου	7	10%	1	5%	6	24%		
Καθόλου ικανοποιητική	3	4,3%	2	10%			1	4%
Σύνολο	38	54,3%	12	60%	15	60%	11	44%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (22,8%) θεωρεί ελάχιστα ικανοποιητική την ενημέρωση που είχε, ενώ το (15,8%) θεωρεί αρκετά ικανοποιητική την ενημέρωση που είχε.

Ερώτηση 14 Εκτίμηση συνολικής επίδοσής σου κατά τη διάρκεια των σπουδών σου

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Άριστη	1	1,4%					1	4%
Πολύ καλή	20	28,6%	6	30%	8	32%	6	24%
Καλή	44	62,8%	13	65%	14	56%	17	68%
Ανεπαρκής	5	7,2%	1	5%	3	12%	1	4%
Κακή								
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (62,8%) χαρακτηρίζει την συνολική επίδοσή του καλή, ενώ μόλις το (1,4%) την χαρακτηρίζει άριστη.

Ερώτηση 15 Περιγράψτε τις εντυπώσεις σας σχετικά με το Τ.Ε.Ι.

Προσφέρει πνευματικά ερεθίσματα - Δεν προσφέρει πνευματικά ερεθίσματα

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Απόλυτα	4	5,7%	1	5%	1	4%	2	8%
Αρκετά	17	24,3%	4	20%	7	28%	6	24%
Ελάχιστα	32	45,7%	13	65%	8	32%	11	44%

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Σχεδόν καθόλου	14	20%	2	10%	6	24%	6	24%
Καθόλου	3	4,3%			3	12%		
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι 45,7% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. προσφέρει ελάχιστα πνευματικά ερεθίσματα, ενώ το 24,3% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. προσφέρει αρκετά πνευματικά ερεθίσματα.

Με φιλική ατμόσφαιρα - Χωρίς φιλική ατμόσφαιρα

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ	Ποσά%	Αριθ	Ποσά%	Αριθ	Ποσά%	Αριθ	Ποσά%
Απόλυτα								
Αρκετά	23	32,9%	10	50%	8	32%	5	20%
Ελάχιστα	29	41,4%	7	35%	12	48%	10	40%
Σχεδόν καθόλου	15	21,4%	3	15%	5	20%	7	28%
Καθόλου	3	4,3%					3	12%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 41,4% θεωρεί ότι η ατμόσφαιρα στο Τ.Ε.Ι. είναι ελάχιστα φιλική, ενώ το 32,9% θεωρεί ότι η ατμόσφαιρα στο Τ.Ε.Ι. είναι αρκετά φιλική.

Δύσκολο - Εύκολο

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	4	5,7%	1	5%	1	4%	2	8%
Αρκετά	43	61,5%	12	60%	14	56%	17	68%
Ελάχιστα	16	22,8%	3	15%	10	40%	3	12%
Σχεδόν καθόλου	6	8,6%	3	15%			3	12%
Καθόλου	1	1,4%	1	5%				
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 61,5% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. είναι αρκετά δύσκολο, ενώ το 22,8% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. είναι ελάχιστα δύσκολο.

Προετοιμάζει για τη ζωή - Δεν προετοιμάζει για τη ζωή

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	1	1,4%					1	4%
Αρκετά	15	21,4%	3	15%	4	16%	8	32%
Ελάχιστα	30	42,9%	9	45%	11	44%	10	40%
Σχεδόν καθόλου	16	22,8%	5	25%	7	28%	4	16%
Καθόλου	8	11,5%	3	15%	3	12%	2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 42,9% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. προετοιμάζει ελάχιστα για τη ζωή, ενώ το 21,4% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. προετοιμάζει αρκετά για τη ζωή.

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Με γόπτρο - Χωρίς γόπτρο

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	2	29%			2	8%		
Αρκετά	6	86%	2	10%	3	12%	1	4%
Ελάχιστα	37	52,8%	15	75%	11	44%	11	44%
Σχεδόν καθόλου	9	12,9%	1	5%	2	8%	6	24%
Καθόλου	16	22,8%	2	10%	7	28%	7	28%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 52,8% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. έχει ελάχιστα γόπτρο, ενώ το 22,8% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. δεν έχει καθόλου γόπτρο.

Αξιόλογο - Όχι αξιόλογο

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	2	29%	1	5%			1	4%
Αρκετά	19	27,2%	6	30%	11	44%	2	8%
Ελάχιστα	29	41,4%	8	40%	8	32%	13	52%
Σχεδόν καθόλου	15	21,4%	4	20%	5	20%	6	24%
Καθόλου	5	7,1%	1	5%	1	4%	3	12%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 41,4% θεωρεί ελάχιστα αξιόλογο το Τ.Ε.Ι. ενώ το 27,2% θεωρεί αρκετά αξιόλογο το Τ.Ε.Ι.

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Όπου υπάρχουν προσωπικές σχέσεις - Απρόσωπο

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	2	2,9%	1	5%	1	4%		
Αρκετά	31	44,3%	13	65%	9	36%	9	36%
Ελάχιστα	21	30%	4	20%	8	32%	9	36%
Σχεδόν καθόλου	12	17,1%	2	10%	6	24%	4	16%
Καθόλου	4	5,7%			1	4%	3	12%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 44,3% θεωρεί ότι στο Τ.Ε.Ι. υπάρχουν αρκετές προσωπικές σχέσεις, ενώ το 30% θεωρεί ότι στο Τ.Ε.Ι. υπάρχουν ελάχιστες προσωπικές σχέσεις.

Με ικανοποιεί - Δεν με ικανοποιεί

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	6	8,6%	2	10%	2	8%	2	8%
Αρκετά	19	27,2%	4	20%	7	28%	8	32%
Ελάχιστα	27	38,5%	12	60%	8	32%	7	28%
Σχεδόν καθόλου	12	17,1%	2	10%	6	24%	4	16%
Καθόλου	6	8,6%			2	8%	4	16%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Παρατηρούμε ότι το 38,5% βρίσκει ελάχιστα ικανοποιητικό το Τ.Ε.Ι., ενώ το 27,2% βρίσκει αρκετά ικανοποιητικό το Τ.Ε.Ι.

Με καλή οργάνωση - Με κακή οργάνωση

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	15	21,4%	4	20%	4	16%	7	28%
Αρκετά	25	35,7%	6	30%	10	40%	9	36%
Ελάχιστα	18	25,8%	8	40%	8	32%	2	8%
Σχεδόν καθόλου	7	10%	1	5%	2	8%	4	16%
Καθόλου	5	7,1%	1	5%	1	4%	3	12%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 37,5% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. έχει αρκετά καλή οργάνωση, ενώ το 25,8% θεωρεί ότι το Τ.Ε.Ι. έχει ελάχιστα καλή οργάνωση.

Αναχρονιστικό - Σύγχρονο

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Απόλυτα	11	15,7%	2	10%	3	12%	6	24%
Αρκετά	29	41,4%	6	30%	11	44%	12	48%
Ελάχιστα	24	34,4%	10	50%	9	36%	5	20%
Σχεδόν καθόλου	5	7,1%	2	10%	2	8%	1	4%
Καθόλου	1	1,4%					1	4%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 41,4% θεωρεί το Τ.Ε.Ι. αρκετά αναχρονιστικό, ενώ το 34,4% θεωρεί το Τ.Ε.Ι. ελάχιστα αναχρονιστικό.

Ερώτηση 16 *Γενικά πώς βλέπετε την εκπαιδευτική διαδικασία (μαθήματα, μορφές διδασκαλίας, μέσα διδασκαλίας και γενικότερα την συνολική εκπαιδευτική εμπειρία);*

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ								
Με ικανοποιεί	10	14,2%	3	15%	5	20%	2	8%
Με αφήνει αδιάφορο	17	24,4%	5	25%	6	24%	6	24%
Δεν με ικανοποιεί	35	50%	11	55%	12	48%	12	48%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	8	11,4%	1	5%	2	8%	5	20%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 50% δεν βρίσκει ικανοποιητική την εκπαιδευτική διαδικασία ενώ μόλις το 14,2% βρίσκει ικανοποιητική την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ερώτηση 17 Προσδιορίστε τρία σημεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας (μαθήματα, μορφές διδασκαλίας, μέσα διδασκαλίας και γενικότερα την συνολική εκπαιδευτική εμπειρία. Προσδιορίστε το βαθμό ικανοποίησης από το κάθε ένα.

Μαθήματα

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθμ.	Ποσ.	Αριθμ.	Ποσ.	Αριθμ.	Ποσ.	Αριθμ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ	2	17,1%			12	48%		
Με ικανοποιεί	9	12,8%	3	15%	2	8%	4	16%
Με αφήνει αδιάφορο	20	28,6%	3	15%	9	36%	8	32%
Με ικανοποιεί ελάχιστα	26	37,2%	13	65%	2	8%	11	44%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	3	4,3%	1	5%			2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 37,2% θεωρεί τα μαθήματα ελάχιστα ικανοποιητικά, ενώ το 28,6% δηλώνουν ότι τα μαθήματα τους αφήνουν αδιάφορους.

Μορφές διδασκαλίας

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ
Με ικανοποιεί πολύ	3	4,3%			3	12%		
Με ικανοποιεί	5	7,1%	1	5%	2	8%	2	8%
Με αφήνει αδιάφορο	24	34,3%	4	20%	14	56%	6	24%
Με ικανοποιεί ελάχιστα	31	44,3%	14	70%	6	24%	11	44%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	7	10%	1	5%			6	24%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 44,3% θεωρεί τις μορφές διδασκαλίας ελάχιστα ικανοποιητικές, ενώ το 34,3% δηλώνει ότι οι μορφές διδασκαλίας τους αφήνουν αδιάφορους.

Μέσα διδασκαλίας

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ
Με ικανοποιεί πολύ	3	4,3%			3	12%		
Με ικανοποιεί	4	5,7%			4	16%		
Με αφήνει αδιάφορο	24	34,3%	6	30%	11	44%	7	28%
Με ικανοποιεί ελάχιστα	23	32,8%	9	45%	7	28%	7	28%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	16	22,9%	5	25%			11	44%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 34,3% δηλώνει ότι τα μέσα διδασκαλίας τους αφήνουν αδιάφορους, ενώ το 32,8% βρίσκει τα μέσα διδασκαλίας ελάχιστα ικανοποιητικά.

Ερώτηση 18 Αξιολογήστε στην παρακάτω κλίμακα την γνώμη

σου για τα θεωρητικά μαθήματα

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιούν πολύ								
Με ικανοποιούν	14	20%	1	5%	10	40%	3	12%
Με αφήνουν αδιάφορο	19	27,2%	7	35%	3	12%	9	36%
Δεν με ικανοποιούν	32	45,7%	12	60%	11	44%	9	36%
Δεν με ικανοποιούν καθόλου	5	7,1%			1	4%	4	16%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (45,7%) δεν είναι ικανοποιημένοι από τα θεωρητικά μαθήματα ενώ το 20% απάντησε ότι τα θεωρητικά μαθήματα τους ικανοποιούν.

Ερώτηση 19 Αξιολογήστε στην παρακάτω κλίμακα τη γνώμη σας
για τα εργαστηριακά μαθήματα

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιούν πολύ	2	2,8%			1	4%	1	4%
Με ικανοποιούν	30	42,8%	11	55%	12	48%	7	28%
Με αγρίνουν αδιάφορο	13	18,6%	5	25%	2	8%	6	24%
Δεν με ικανοποιούν	22	31,5%	3	15%	10	40%	9	36%
Δεν με ικανοποιούν καθόλου	3	4,3%	1	5%			2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (42,8%) (Ε + ΣΤ Εξ.) βρίσκει ικανοποιητικά τα εργαστηριακά μαθήματα ενώ οι σπουδαστές επί πτυχίο (36%) δεν βρίσκει ικανοποιητικά τα εργαστηριακά μαθήματα.

Ερώτηση 20 Αξιολογήστε στην παρακάτω κλίμακα τη γνώμη

σας για την πρακτική άσκηση

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ	6	8,6%	3	15%	2	8%	1	4%
Με ικανοποιεί	26	37,2%	5	25%	10	40%	11	44%
Με αφήνει αδιάφορο	9	12,8%	4	20%	2	8%	3	12%
Δεν με ικανοποιεί	20	28,6%	7	35%	9	36%	4	16%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	9	12,8%	1	5%	2	8%	6	24%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (37,2%) είναι ικανοποιημένο από την πρακτική άσκηση ενώ το Ε' Εξάμηνο (35%) δήλωσε ότι δεν είναι ικανοποιημένο από την πρακτική άσκηση.

Ερώτηση 21 Τι ποσοστό των θεωρητικών μαθημάτων σας παρακολουθείτε;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ	Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ	ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ	ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ
	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό
	45%	46%	50%	40%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%

Παρατηρούμε ότι το ποσοστό κυμαίνεται από 40% - 50%.

Ερώτηση 22 Περίπου τι ποσοστό από τις σημειώσεις που δίνονται από τους καθηγητές σας κρατάτε για την βιβλιοθήκη σας όταν τελειώσετε με το μάθημα;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ	Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ	ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ	ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ
	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό
	83%	90%	90%	70%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%

Παρατηρούμε ότι το ποσοστό κυμαίνεται από 70 - 90%.

Ερώτηση 23 Πόσο σας ικανοποιεί η σύνδεση της διδασκαλίας των μαθημάτων ειδικότητας με τις εμπειρίες της πρακτικής σας άσκησης;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ								
Με ικανοποιεί	20	28,6%	7	35%	11	44%	2	8%
Με αφήνει αδιάφορο	8	11,4%	2	10%			6	24%
Δεν με ικανοποιεί	35	50%	11	55%	12	48%	12	48%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	7	10%			2	8%	5	20%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (50%) δεν είναι ικανοποιημένο από τη σύνδεση (μαθημάτων ειδικότητας και εμπειριών πρακτικής άσκησης) ενώ το (28,6%) βρίσκει τη σύνδεση ικανοποιητική.

Ερώτηση 24 Πώς αξιολογείτε τη σύνδεση της διδασκαλίας των μαθημάτων ειδικότητας και της πρακτικής άσκησης ως προς τα ακόλουθα;

Εκπαιδευτικό υλικό, σημειώσεις, βιβλία

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ	2	29%			1	4%	1	4%
Με ικανοποιεί	21	30%	6	30%	10	40%	5	20%
Με αφήνει αδιάφορο	3	4,3%			3	12%		
Δεν με ικανοποιεί	40	57,1%	13	65%	11	44%	16	64%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	4	5,7%	1	5%			3	12%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 57,1% δηλώνει ότι το εκπαιδευτικό υλικό δεν είναι ικανοποιητικό, ενώ το 30% δηλώνει ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι ικανοποιητικό.

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Διδασκαλία θεωρίας με αφετηρία συγκεκριμένες εμπειρίες της πρακτικής

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ	1	1,4%			1	4%		
Με ικανοποιεί	20	28,6%	10	50%	4	16%	6	24%
Με αφήνει αδιάφορο	10	14,3%	8	40%	1	4%	1	4%
Δεν με ικανοποιεί	34	48,6%	2	10%	18	72%	14	56%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	5	7,1%			1	4%	4	16%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 48,6% δεν ικανοποιείται από τη διδασκαλία θεωρίας ενώ το 28,6% βρίσκει ικανοποιητική τη διδασκαλία θεωρίας.

Στάσεις των τελειόφοιτων σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας

Συνεργασία εκπαιδευτικών που διδάσκουν θεωρητικά μαθήματα με
επόπτη την πρακτική άσκηση

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Με ικανοποιεί πολύ	1	14%					1	4%
Με ικανοποιεί	4	5,7%	2	10%			2	8%
Με αφήνει αδιάφορο	10	14,3%	2	10%	5	20%	3	12%
Δεν με ικανοποιεί	34	48,6%	10	50%	12	48%	12	48%
Δεν με ικανοποιεί καθόλου	21	30%	6	30%	8	32%	7	28%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 48,6% δεν ικανοποιείται από τη συνεργασία εκπαιδευτικών, ενώ μόλις το 5,7% βρίσκει τη συνεργασία ικανοποιητική.

Ερώτηση 25 Γενικά πόσο ικανοποιημένος είστε από τους
καθηγητές σας στα Τ.Ε.Ι.;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ	Ποσ
Με ικανοποιούν πολύ	1	1,4%			1	4%		
Με ικανοποιούν	12	17,1%	4	20%	6	24%	2	8%
Με αφήνουν αδιάφορο	10	14,4%	3	15%	3	12%	4	16%
Δεν με ικανοποιούν	35	50%	9	45%	14	56%	12	48%
Δεν με ικανοποιούν καθόλου	12	17,1%	4	20%	1	4%	7	28%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (50%) δεν είναι ικανοποιημένο από τους καθηγητές στο Τ.Ε.Ι., ενώ το (17,1%) δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένο από τους καθηγητές.

Ερώτηση 26 Πόσο νομίζετε ότι η εκπαίδευσή σας θα συμβάλλει στην επιτυχία σας σε καδένα από τους ακόλουθους τομείς:

Στην επαγγελματική σου ζωή

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Θα συμβάλλει πολύ	2	29%	1	5%	1	4%		
Θα συμβάλλει αρκετά	33	47,1%	12	60%	14	56%	7	28%
Θα συμβάλλει ελάχιστα	24	34,2%	4	20%	9	36%	11	44%
Δεν θα συμβάλλει αρκετά	10	14,4%	3	15%	1	4%	6	24%
Δεν θα συμβάλλει καθόλου	1	14%					1	4%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 47,1% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλλει αρκετά στην επαγγελματική τους ζωή, ενώ το 34,2% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλλει ελάχιστα στην επαγγελματική τους ζωή.

Στην οικογενειακή σου ζωή:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Θα συμβάλει πολύ	16	22,8%	9	45%	7	28%		
Θα συμβάλει αρκετά	40	57,2%	11	55%	14	56%	15	60%
Θα συμβάλει ελάχιστα	11	15,7%			4	16%	7	28%
Δεν θα συμβάλει αρκετά	1	1,4%					1	4%
Δεν θα συμβάλει καθόλου	2	2,9%					2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 57,2% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει αρκετά στην οικογενειακή τους ζωή, ενώ το 22,8% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει πολύ στην οικογενειακή τους ζωή.

Στις σχέσεις σου με τους άλλους

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Θα συμβάλει πολύ	15	21,4%	6	30%	9	36%		
Θα συμβάλει αρκετά	38	54,3%	13	65%	12	48%	13	52%
Θα συμβάλει ελάχιστα	13	18,5%	1	5%	4	16%	8	32%
Δεν θα συμβάλει αρκετά	2	2,9%					2	8%
Δεν θα συμβάλει καθόλου	2	2,9%					2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 54,3% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει αρκετά στις σχέσεις τους με τους άλλους, ενώ το 21,4% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει πολύ στις σχέσεις τους με τους άλλους.

Στην κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Θα συμβάλει πολύ	13	18,5%	7	35%	5	20%	1	4%
Θα συμβάλει αρκετά	49	70%	13	65%	19	76%	17	69%
Θα συμβάλει ελάχιστα	6	8,6%			1	4%	5	20%
Δεν θα συμβάλει αρκετά	2	2,9%					2	8%
Δεν θα συμβάλει καθόλου								
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 70% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει αρκετά στην κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων, ενώ το 18,5% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει πολύ στην κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων.

Στην πνευματική σου καλλιέργεια

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Θα συμβάλει πολύ	8	11,4%	4	20%	2	8%	2	8%
Θα συμβάλει αρκετά	39	55,7%	16	80%	13	52%	10	40%
Θα συμβάλει ελάχιστα	15	21,5%			6	24%	9	36%
Δεν θα συμβάλει αρκετά	4	5,7%			2	8%	2	8%
Δεν θα συμβάλει καθόλου	4	5,7%			2	8%	2	8%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 55,7% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει αρκετά στην πνευματική τους καλλιέργεια, ενώ το 21,5% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει ελάχιστα στην πνευματική τους καλλιέργεια.

Στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποα.	Αριθ.	Ποα.	Αριθ.	Ποα.	Αριθ.	Ποα.
Θα συμβάλει πολύ	5	7,1%	2	10%	2	8%	1	4%
Θα συμβάλει αρκετά	32	45,7%	15	75%	9	36%	8	32%
Θα συμβάλει ελάχιστα	25	35,8%	2	10%	13	52%	10	40%
Δεν θα συμβάλει αρκετά	7	10%	1	5%	1	4%	5	20%
Δεν θα συμβάλει καθόλου	1	1,4%					1	4%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 45,7% θεωρεί ότι η εκπαίδευσή θα συμβάλει αρκετά στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους, ενώ το 35,8% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει ελάχιστα στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους.

Κατά τον ελεύθερο χρόνο σου

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Θα συμβάλει πολύ	6	8,5%	2	10%	3	12%	1	4%
Θα συμβάλει αρκετά	18	25,6%	10	50%	4	16%	4	16%
Θα συμβάλει ελάχιστα	21	30%	4	20%	11	44%	6	24%
Δεν θα συμβάλει αρκετά	15	21,5%	3	15%	5	20%	7	28%
Δεν θα συμβάλει καθόλου	10	14,4%	1	5%	2	8%	7	28%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το 30% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει ελάχιστα στον ελεύθερο χρόνο τους, ενώ το 25,6% θεωρεί ότι η εκπαίδευση θα συμβάλει αρκετά στον ελεύθερο χρόνο τους.

Ερώτηση 27 Όταν αρχίσατε να φοιτάτε στο Τ.Ε.Ι. πόσο βέβαιος ήσαστε ως προς τα μελλοντικά σας σχέδια σχετικά με τη σταδιοδρομία σας;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Πολύ βέβαιος	1	14%			1	4%		
Βέβαιος	22	31,4%	4	20%	12	48%	6	24%
Ελάχιστα βέβαιος	27	38,6%	10	50%	9	36%	8	32%
Αβέβαιος	12	17,1%	5	25%	2	8%	5	20%
Πολύ αβέβαιος	8	11,5%	1	5%	1	4%	6	24%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (38,6%) ήταν ελάχιστα βέβαιο για την σταδιοδρομία του, ενώ το (31,4%) ήταν βέβαιο.

Ερώτηση 28 Τώρα που βρίσκεστε στο Τ.Ε.Ι. πόσο βέβαιος αισθάνεστε ως προς τα σχέδιά σας σχετικά με την σταδιοδρομία σας;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ	Αριθ	Ποσ
Πολύ βέβαιος	5	7,1%	2	10%	1	4%	2	8%
Βέβαιος	8	11,4%			7	28%	1	4%
Ελάχιστα βέβαιος	22	31,5%	5	25%	9	36%	8	32%
Αβέβαιος	26	37,2%	10	50%	7	28%	9	36%
Πολύ αβέβαιος	9	12,8%	3	15%	1	4%	5	20%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (37,2%) απάντησε Αβέβαιος ενώ το (11,4%) απάντησε βέβαιος.

Ερώτηση 29 Πόσο η εκπαιδευτική σου εμπειρία στο Τ.Ε.Ι.
σας βοήθησε να κατανοήσετε τις ευθύνες και τα
(θετικά όσο και τα αρνητικά χαρακτηριστικά)
του επαγγέλματος;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Πολύ	7	10%	3	15%	3	12%	1	4%
Αρκετά	35	50%	11	55%	12	48%	12	48%
Σχετικά	16	22,8%	6	30%	4	16%	6	24%
Ελάχιστα	12	17,2%			6	24%	6	24%
Πολύ ελάχιστα								
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (50%) απάντησε αρκετά, ενώ το (17,2%) απάντησε ελάχιστα.

Ερώτηση 30 Γενικά πόσο καλά σας προετοιμάζει η εκπαίδευσή σας στο Τ.Ε.Ι. για μια επιτυχή σταδιοδρομία στο επάγγελμα του Κ.Λ.

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ	Ποσ.
Πολύ καλή								
Αρκετά καλή	1	1,4%					1	4%
Καλή	32	45,7%	10	50%	14	56%	8	32%
Ανεπαρκής	31	44,3%	10	50%	9	36%	12	48%
Πολύ ανεπαρκής	6	8,6%			2	8%	4	16%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (45,7%) θεωρεί την εκπαίδευση καλή, ενώ το (44,3%) ανεπαρκή.

*Ερώτηση 31 Έχετε αλλάξει σχέδια για τη σταδιοδρομία σας
αφ' ότου αρχίσατε να φοιτάτε στο Τ.Ε.Ι.;*

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
Ναι, έχω αλλάξει τα σχέδιά μου	14	20%	4	20%	4	16%	6	24%
Όχι, δεν έχω αλλάξει τα σχέδιά μου	23	32,8%	7	35%	10	40%	6	24%
Ακόμη βρίσκομαι στο στάδιο της απόφασης	33	47,2%	9	45%	11	44%	13	52%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (47,2%) ακόμη βρίσκετε στο στάδιο της απόφασης, ενώ το (32,8%) απάντησε ΟΧΙ.

Ερώτηση 32 Σχεδιάζετε να ακολουθήσετε επαγγελματική
καριέρα ως Κ.Λ.;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
ΝΑΙ	36	51,4%	11	55%	15	60%	10	40%
ΟΧΙ	8	11,4%			2	8%	6	24%
Δεν έχω αποφασίσει	26	37,2%	9	45%	8	32%	9	36%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (51,4%) απάντησε ΝΑΙ, ενώ το (37,2%) απάντησε ότι δεν έχει αποφασίσει.

Ερώτηση 33 Σκέφτεστε να ακολουθήσετε μεταπτυχιακές
σπουδές;

Απαντήσεις:

	ΣΥΝΟΛΟ		Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ		ΕΠΙ ΠΤΥΧΙΟ	
	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.	Αριθ.	Ποσ.
ΝΑΙ	27	38,6%	10	50%	10	40%	7	28%
ΟΧΙ	23	32,8%	6	30%	7	28%	10	40%
Δεν έχω αποφασίσει	20	28,6%	4	20%	8	32%	8	32%
Σύνολο	70	100%	20	100%	25	100%	25	100%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (38,6%) απάντησε ΝΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας οι παράμετροι του θέματος είναι οι εξής:

Δημογραφικά στοιχεία και στοιχεία για την κοινωνική προέλευση των σπουδαστών.

Πληροφορίες για τις στάσεις των τελειοφοίτων απέναντι στην εκπαιδευτική διαδικασία

Πληροφορίες για τις στάσεις των τελειοφοίτων απέναντι στους καθηγητές.

Πληροφορίες οι οποίες αφορούν τις στάσεις των τελειοφοίτων απέναντι στους καθηγητές

Πληροφορίες οι οποίες αφορούν τις στάσεις που έχουν οι σπουδαστές για τις επαγγελματικές προοπτικές τους.

Από την ποσοπική ανάλυση της πρώτης παραμέτρου, μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

Βάση της οικογενειακής προέλευσης των σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας και δεδομένου ότι και ως προς την επαγγελματική απασχόληση των γονέων και κυρίως ως προς τις γραμματικές γνώσεις των γονέων, το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από κατώτερες κοινωνικές βαθμίδες. Παρατηρούμε ότι το ποσοστό των πτυχιούχων ανώτερου ή ανώτατης βαθμίδας, ανέρχεται μόλις στο 14,2%.

Ζητήθηκε από τους σπουδαστές να καταλάβουν την οικογένειά τους σε μια κοινωνική τάξη η οποία να ανταποκρίνεται στην οικογενειακή τους κατάσταση. Παρατηρήθηκε ότι το 70% των σπουδαστών κατατάσσει την οικογένειά του στην (Ανω) μέση τάξη.

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι υποκειμενικές εκτιμήσεις της κοινωνικής τάξης στην οποία ανήκουν έρχονται σε αντίφαση προς τα αντικειμενικά στοιχεία. Κατά πάσα πιθανότητα η εμφανής αντίφαση ανάμεσα στα στοιχεία οφείλεται στο ότι οι σπουδαστές ερμήνευσαν διαφορετικά τις κατηγορίες που χρησιμοποιήθηκαν για την υποκειμενική εκτίμηση της κοινωνικής τάξης όσον αφορά τον τόπο καταγωγής το μεγαλύτερο ποσοστό. 41,4% προέρχεται από μικρή πόλη ή κωμόπολη, ενώ μόλις το 14,3% προέρχεται από μεγάλη πόλη όπως η Αθήνα ή Θεσσαλονίκη. Βάση λοιπόν των αποτελεσμάτων δεν θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι οι ερωτηθέντες σπουδαστές προέρχονται από «μορφωσιογόνες» οικογένειες.

Σύμφωνα με την κοινωνιολόγο Ι. Λαμπίρη- Δημάκη, η οικογένεια όχι μόνο παρέχει στο παιδί υγιείς και ευχάριστες συνθήκες διαβίωσης και επομένως και σχολικής εργασίας αλλά και μεταδίδει σε αυτό (ή δεν μεταδίδει) πρόσωπα και αξίες κίνητρα και ικανότητες βάση των οποίων το παιδί θα είναι (ή δεν θα είναι) μελλοντικά σε θέση, όχι μόνο να προσαρμοστεί σχολικό και πλατύτερο κοινωνικό περιβάλλον του, αλλά και να διαπρέψει μέσα σε αυτό. Οι οικογένειες που ευνοούν τη μορφωτική πρόοδο των παιδιών τους τις οποίες η Δημάκη ονομάζει «μορφωσιογόνες» συναντώνται όπως έχουν αποδείξει σχετικές έρευνες

σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα στα ανώτερα στρώματα από ότι στα κατώτερα.

Ο Τσαούσης επίσης γράφει ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και το επάγγελμά αυτών ασκούν σοβαρή επίδραση στη σχολική επίδοση του παιδιού από πολλές πλευρές όπως από την άπουη του επαγγελματικού προσανατολισμού της προσαρμογής στο σχολικό περιβάλλον, και των κινήτρων για αυξημένη προσπάθεια.

Οι σπουδαστές πιστεύουν ότι μετά την λήψη του πτυχίου του θα ανήκουν στην (άνω) μέση τάξη κατά ποσοστό 64,3%. Παρατηρούμε ότι και εδώ υπάρχει αντίφαση, διότι η συντηρητική πλειοψηφία κατατάσει τους γονείς τους στην ίδια τάξη παρόλο που είναι απόφοιτοι δημοτικού σχολείου. Το 75,5% των σπουδαστών δεν απασχολείται επαγγελματικά, ενώ το 24,3% απασχολείται από το οποίο το 12,9% απασχολείται επαγγελματικά μόνο κατά την περίοδο του καλοκαιριού.

Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών δεν εργάζεται μπορεί να οφείλεται στους ακόλουθους λόγους:

α) Η οικονομική τους κατάσταση είναι πιθανόν να κυμαίνεται σε ικανοποιητικό επίπεδο

β) Το παραφορτωμένο πρόγραμμα σπουδών μπορεί να μην τους επιτρέπει να εργάζονται

γ) Δεν βρίσκουν δουλειές μερικής απασχόλησης

Αναλύονται την δεύτερη παράμετρο η οποία αναφέρεται στις στάσεις που έχουν οι σπουδαστές απέναντι στην εκπαιδευτική διαδικασία προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Παρατηρούμε ότι στην ερώτηση 11 η οποία αναφέρεται στο αν το τμήμα της κοινωνικής εργασίας ήταν στις πρώτες επιλογές των σπουδαστών ή όχι το 54,3% δηλώνει ότι ήταν στις πρώτες επιλογές του, ενώ το 45,7% δηλώνει ότι το τμήμα της Κ.Ε. δεν ήταν στις πρώτες επιλογές του. Βλέπουμε ότι η διαφορά είναι πολύ μικρή γεγονός το οποίο θα πρέπει να μας προβληματίσει, διότι ένα μεγάλο ποσοστό κοντά στο 50% δεν επιθυμούσε το τμήμα της κοινωνικής εργασίας.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι το σύστημα εισαγωγής στις σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν αφήνει πολλά περιθώρια εκλογής τέτοιου που να ικανοποιεί πλήρως τους σπουδαστές. Το εξουθενωτικό διάβασμα, στο οποίο ωθούνται οι σπουδαστές, προκειμένου να συγκεντρώσουν τις απαραίτητες μονάδες για την εισαγωγή στη σχολή που έχουν επιλέξει και τυχόν αποτυχία τους για εισαγωγή στη συγκεκριμένη σχολή της πρώτης επιλογής, τους αποδυναμώνουν τόσο, ώστε παθητικά υπομένουν την εισαγωγή τους σε κάποια άλλη σχολή που μπορεί να μην είναι της αρεσκείας τους, οι μονάδες που έχουν όμως συγκεντρώσει καλύπτουν το όριο μονάδων για εισαγωγή σε αυτή.

Στην ερώτηση 12 και 13 ζητήθηκε από τους σπουδαστές να αξιολογήσουν την ενημέρωση που είχαν για το τμήμα της κοινωνικής εργασίας πριν την εισαγωγή τους σε αυτό όπου παρατηρούμε ότι το 54,3% είχε κάποια μορφή ενημέρωσης ενώ το 45,7% δεν είχε.

Παρατηρούμε ότι η διαφορά είναι μικρή, βλέπουμε λοιπόν την έλλειψη επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, οι υπογύφιοι σπουδαστές να μην έχουν την ευκαιρία να συνδυάζουν προεπαγγελματικά τις προσωπικές κλίσεις και ενδιαφέροντά τους, τις επιθυμίες και τις δυνατότητές τους, με κάποιο από τα επαγγέλματα.

Οι περισσότεροι σπουδαστές του τμήματος της κοινωνικής εργασίας χαρακτηρίζουν την συνολική επίδοσή τους στα μαθήματα καλή ενώ το 28,6% την χαρακτηρίζει πολύ καλή.

Η συνολική επίδοση των σπουδαστών προκύπτει από την τελική βαθμολογία που παίρνουν κατά την εξεταστική περίοδο. Επειδή στο τμήμα κυριαρχεί η μάθηση της αποστήθισης του ενός βιβλίου, οι σπουδαστές συμμετέχουν μόνο στα υποχρεωτικά μαθήματα, η έλλειψη επικοινωνίας και διαλόγου μεταξύ καθηγητών και σπουδαστών, η μη προαγωγή κριτικής σκέψης, το γεγονός ότι αρκετές φορές χάνονται ώρες μαθήματος, καθιστά δύσκολη έως αδύνατη την αντικειμενική αξιολόγηση των σπουδαστών από τους καθηγητές.

Έχοντας λοιπόν σαν μέσα αξιολόγησης την τελική βαθμολογία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αξιόπιστη, διότι δεν αξιολογούνται οι πραγματικές δυνατότητες των σπουδαστών.

Στην ερώτηση 15 διαπιστώνονται οι στάσεις των σπουδαστών απέναντι στο ΤΕΙ.

Το μεγαλύτερο ποσοστό (45,7%) θεωρεί ότι το ΤΕΙ προσφέρει ελάχιστα πνευματικά ερεθίσματα.

Αυτό οφείλεται στο ότι η βιβλιογραφία που χρησιμοποιείται σήμερα στο τμήμα της Κ.Ε παραμένει η ίδια σε πολύ μεγάλο ποσοστό εδώ και αρκετές δεκαετίες με αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνεται στις σημερινές απαιτήσεις. Με αποτέλεσμα και οι σπουδαστές να μην λαμβάνουν ερεθίσματα για επιπλέον ενημέρωση για το επάγγελμα του Κ.Λ. Επίσης οι σπουδαστές θεωρούν ότι στο ΤΕΙ η ατμόσφαιρα είναι ελάχιστα φιλική, και αυτό διότι οι σπουδαστές δεν περνούν αρκετό χρόνο στο ΤΕΙ παρακολουθώντας μόνο τα υποχρεωτικά μαθήματα ώστε να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις αλλά και το γεγονός ότι οι σχέσεις μεταξύ σπουδαστών και καθηγητών δεν είναι ιδιαίτερα θερμές δικαιολογεί την στάση αυτή. Όσον αφορά τη γνώμη που έχουν για το ΤΕΙ οι σπουδαστές διατύπωσαν τις ακόλουθες στάσεις:

Θεωρούν ότι είναι αρκετά δύσκολο, ότι προετοιμάζει ελάχιστα για τη ζωή, δεν έχει γόητρο, το θεωρούν επίσης ελάχιστα αξιόλογο και ικανοποιητικό αρκετά αναχρονιστικό αλλά με αρκετά καλή οργάνωση. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι στάσεις των σπουδαστών απέναντι στο ΤΕΙ δεν είναι ικανοποιητικές. Γενικά, η υλικοτεχνική υποδομή της σχολής έχει πολλά προβλήματα, αλλά και από ότι φαίνεται το ΤΕΙ δεν ανταποκρίνεται απέναντι στις απαιτήσεις που έχουν οι σπουδαστές για ένα ανώτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Ένας σημαντικός επίσης αριθμός σπουδαστών δήλωσε ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από την οργάνωση του ΤΕΙ και αυτό γιατί οι διοικητικοί υπάλληλοι σπάνια συνεργάζονται με τους σπουδαστές δεν παρέχουν πληροφορίες και άλλα απαραίτητα στοιχεία στους σπουδαστές, δημιουργούνται αρκετές φορές προβλήματα με την συνέπειά τους, σε

σημαντικά θέματα, όπως ανάρτηση διαφόρων ανακοινώσεων, παροχή βιβλίων, φωτοτυπιών κα.

Στις ερωτήσεις 16 και 17 διαπιστώνονται οι στάσεις των σπουδαστών γύρω από την εκπαιδευτική διαδικασία. Παρατηρούμε ότι οι σπουδαστές δεν είναι ικανοποιημένοι από την εκπαιδευτική διαδικασία και συγκεκριμένα από τα μαθήματα (Θεωρητικά), μορφές διδασκαλίας, και μέσα διδασκαλίας. Αυτό οφείλεται στους ακόλουθους λόγους.

Το πρόγραμμα σπουδών είναι κατ' αρχήν εξουθενωτικό με πολλές ώρες διδασκαλίας, συμπυκνωμένη ύλη μαθημάτων, και με πολλά κενά, όσον αφορά την ποιότητά του. Η έλλειψη βιβλιογραφίας και ειδικότερα ελληνικής, με συγκεκριμένες αναφορές στον ελληνικό χώρο, τα προβλήματα και τις ανάγκες του, πάνω στο αντικείμενο της κοινωνικής εργασίας, η έλλειψη καθηγητών με αποτέλεσμα ο ίδιος καθηγητής να διδάσκει διάφορα μαθήματα, που όλα δεν είναι της ειδικότητάς του, η ανεπάρκεια καθηγητών, ή από καθέδρου διδασκαλία που δεν ενισχύει τον κριτικό διάλογο και την αμφισβήτηση του περιεχομένου των διδακτικών βιβλίων τα εκπαιδευτικά μέσα, όπως βιβλία, βίντεο, μαγνητοφωνα, βιβλιοθήκη, εργαστήρια, που διαθέτει η σχολή είναι πολύ λίγα ή ανύπαρκτα, δεν καλύπτουν τις ανάγκες των σπουδαστών και ουσιαστικά δεν βρίσκονται στη διάθεσή τους. Αξιοσημείωτα είναι επίσης και δύο σημεία τα οποία πρέπει να τονιστούν.

Ενώ οι σπουδαστές παρακολουθούν το 40-50% των θεωρητικών μαθημάτων παρόλα αυτά κρατάνε τις σημειώσεις που δίνονται από τους καθηγητές όταν τελειώνει το μάθημα σε ποσοστό 70-90%.

Επίσης ενώ οι σπουδαστές δεν είναι ικανοποιημένοι απέναντι στα θεωρητικά μαθήματα, ωστόσο δηλώνουν ικανοποιημένοι απέναντι στα εργαστηριακά μαθήματα.

Αυτό μπορεί να αιτιολογηθεί διότι όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η διαδικασία στα θεωρητικά μαθήματα εμποδίζει κατά κύριο λόγο την συμμετοχή των σπουδαστών.

Αντίθετα το περιεχόμενο των εργαστηριακών μαθημάτων προσφέρουν ερεθίσματα στους σπουδαστές για συμμετοχή, κριτικό διάλογο, συζητήσεις, προβληματισμό, δίνονται «ζωή» στην ώρα διδασκαλίας, αυξάνοντας το ενδιαφέρον των σπουδαστών και τους προσελκύει δημιουργικά, συντελώντας στην προσωπική τους αυτοέκφραση και ικανοποίηση. Στην ερώτηση 20 ζητήθηκε από τους σπουδαστές να αξιολογήσουν τη γνώμη τους για την πρακτική άσκηση ενώ παρατηρούμε ότι το 36,2% είναι ικανοποιημένο από την πρακτική άσκηση. Δικαιολογείτε αυτό από την άποψη ότι ο σπουδαστής ξεκινώντας με την πρακτική άσκηση ξεφεύγει από τα καθαρά θεωρητικό μέρος της εκπαίδευσης και έρχεται σε επαφή με τον επαγγελματικό τρόπο δουλειάς και σκέυης, κάτω πάντα από τις δυνατότητες και ευκαιρίες που δίνουν τα πλαίσια με αποτέλεσμα να κεντρίζεται το ενδιαφέρον του. Παρατηρούμε όμως ότι στις ερωτήσεις 23 και 24 όπου ζητήθηκε η αξιολόγηση των σπουδαστών για τη σύνδεση της πρακτικής άσκησης με τα μαθήματα ειδικότητας, το εκπαιδευτικό υλικό, αλλά και τη συνεργασία των εκπαιδευτικών, δήλωσαν κατά ποσοστό 50% ότι δεν είναι ικανοποιημένοι.

Από τη στιγμή που η πρακτική άσκηση των σπουδαστών γίνεται σε ξεχωριστά πλαίσια με διαφορετικούς συνεργάτες, άλλες συνθήκες εργασίας και με διαφορετική χροιά εκπαίδευσης σε κάθε ένα από αυτά, είναι φυσικό ο υποκειμενικός παράγοντας να παίζει σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση της στάσης τους απέναντι στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης.

Οι καλές ή κακές σχέσεις με τους συνεργάτες στο πλαίσιο και με τους επόπτες και υπεύθυνους καθηγητές στη σχολή, οι συνθήκες που επικρατούν στο πλαίσιο ευνοούνται ή όχι την παραμονή και εργασία των σπουδαστών μέσα σε αυτό, είναι δυνατόν να προκαλέσουν αντιδράσεις στους σπουδαστές. Η Δ. Μουρούκα διαπιστώνει ότι η πρακτική άσκηση των σπουδαστών δεν συνδυάζεται με την έρευνα, με αποτέλεσμα οι σπουδαστές να μην έχουν την δυνατότητα της θεωρίας στην πράξη.

Ο σημερινός σπουδαστής εισέρχεται στο χώρο της εργασίας με το μόνο εφόδιο μια πληθώρα θεωρητικών κυρίως αποσπασματικών γνώσεων τις οποίες δεν έχει τη δυνατότητα να υλοποιήσει στην πράξη, πράγμα που προκαλεί αισθήματα φόβου, ανασφάλειας και άκριτη αποδοχή των εκάστοτε απαιτήσεων των υπηρεσιών και έχει ως συνέπεια την ταύτιση με τις όποιες απαιτήσεις των υπηρεσιών αυτών. Η Τρίτη παράμετρος αναφέρεται στις στάσεις που έχουν οι σπουδαστές απέναντι στους καθηγητές τους.

Όπου παρατηρήθηκε ότι το 50% των τελειοφοίτων σπουδαστών δεν είναι ικανοποιημένο από τους καθηγητές του ΤΕΙ. Η έλλειψη επικοινωνίας, ο συγκεκριμένος τρόπος διδασκαλίας το γεγονός ότι δεν είναι όλοι οι καθηγητές του ΤΕΙ επιστημονικός καταρτισμένοι,

ούτε έχουν όλοι οι καθηγητές εξειδικευμένες γνώσεις όσον αφορά το αντικείμενο της κοινωνικής εργασίας, αρνούνται τον κριτικό διάλογο, δεν είναι πάντα κατάλληλα προετοιμασμένοι για το μάθημα. Δεν δίνουν κίνητρα και ερεθίσματα για να ενδυναμώσουν το ενδιαφέρον των σπουδαστών. Όλα αυτά είναι αιτίες για τις οποίες οι σπουδαστές εκδηλώνουν αυτή τη στάση. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο τμήμα της κοινωνικής εργασίας κυριαρχεί το «διδασκαλοκεντρικό πρότυπο» σύμφωνα με το οποίο ο καθηγητής προσπαθεί να μεταφέρει άκριτα στους σπουδαστές του, το «περιεχόμενο ενός διδακτικού βιβλίου». Όλα αυτά αιτιολογούνται από την αδιάφορη στάση που έχουν οι σπουδαστές η οποία αρκετές φορές με κάποιες αφορμές γίνεται και εχθρική, αλλά και από την συνεχόμενη απουσία των σπουδαστών από τα θεωρητικά μαθήματα τα οποία δεν είναι υποχρεωτικά. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να λειτουργεί ως καταλύτης διαδικασιών μάθησης. Σε αυτή την περίπτωση ο καθηγητής εκτός από ένα μεγάλο βαθμό αυτογνωσίας και αυτοκριτικής, πρέπει να έχει και ένα φάσμα γνώσεων και πείρα που να ξεπερνά τα όρια του αντικειμένου διδασκαλίας του. Η τέταρτη παράμετρος αναφέρεται στις στάσεις των τελειοφοίτων όσον αφορά τις επαγγελματικές προοπτικές τους.

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών θεωρούν ότι η εκπαίδευσή τους θα συμβάλλει αρκετά στην επιτυχία της επαγγελματικής του ζωής, στην οικογενειακή, στις σχέσεις με τους άλλους, στην κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων, στην πνευματική τους καλλιέργεια, στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων, ενώ στη

διαμόρφωση του ελεύθερου χρόνου τους θεωρούν ότι η εκπαίδευση θα συμβάλλει ελάχιστα.

Συμπερασματικά λοιπόν βλέπουμε ότι οι σπουδαστές έχουν κατανοήσει σε σημαντικό βαθμό το αντικείμενο και τους στόχους της κοινωνικής εργασίας γι' αυτό και βλέπουμε ότι σε τομείς που αναφέρονται στην οικογένεια στις σχέσεις με τους άλλους στην κατανόηση των κοινωνικών προβλημάτων αλλά και στην πνευματική τους καλλιέργεια, θεωρούν ότι θα επωφεληθούν από την εκπαίδευση που έχουν πάρει. Στις ερωτήσεις 27 και 28 ζητήθηκε από τους σπουδαστές να εκφράσουν την βεβαιότητα τους ή την αβεβαιότητά τους κατά την εισαγωγή τους στα ΤΕΙ αλλά και μετά από αυτή.

Παρατηρούμε ότι το 38,6% απάντησε ότι ήταν ελάχιστα βέβαιοι για την σταδιοδρομία τους, ενώ μετά την εισαγωγή τους το 37,2% απάντησε ότι είναι αβέβαιοι ως προς την μελλοντική τους σταδιοδρομία.

Συμπερασματικά μπορούμε να προσδιορίσουμε ορισμένους παράγοντες, οι οποίοι πιθανόν να επηρεάσουν ως ένα σημείο, τους σπουδαστές για την αβεβαιότητα που αισθάνονται ως προς τα μελλοντικά τους σχέδια, πριν και μετά την εισαγωγή τους στη σχολή.

Ένας τέτοιος παράγοντας, είναι η οικογένειας και ο κοινωνικός περίγυρος του σπουδαστή, που μπορεί να τον επηρεάσουν με διάφορους τρόπους. Εάν το οικείο περιβάλλον του σπουδαστή, για λόγους που δεν γνωρίζουμε έχει διαμορφώσει μια δική του άποψη όσον αφορά το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού, είτε εμπεριέχει θετικά είτε

αρνητικά στοιχεία, επηρεάζει σε κάποιο σημείο τον σπουδαστή και συμβάλλει στη διαμόρφωση της στάσης απέναντι στο επάγγελμα.

Ως παράγοντας που επιδρά στη στάση των σπουδαστών μπορούν να θεωρηθούν και στοιχεία της ελληνικής κουλτούρας και νοοτροπίας που επικρατεί, όπως η σημασία του κύρους για τα άτομα, η καταξίωση που λαμβάνει το άτομο σαν «επιστήμονας» από το κοινωνικό σύνολο, και όπως λέγεται κοινά το «βόλεμα» σε κάποια θέση στον επαγγελματικό χώρο. Παρατηρείται επίσης και το γεγονός ότι γονείς και μαθητές έχουν υιοθετήσει μια στάση η οποία αποδίδει κύρος κατά κύριο λόγο στις σχολές των Α.Ε.Ι, πιστεύοντας ότι τα επαγγέλματα αυτά είναι περισσότερο προσοδοφόρα από οικονομικής άποψης. Έτσι λοιπόν τα ΤΕΙ συνήθως θεωρούνται εκπαιδευτικά ιδρύματα υποδεέστερης σημασίας, και αποτελούν εναλλακτική λύση σε περίπτωση αποτυχίας από τα Α.Ε.Ι.

Παρατηρούμε επίσης ότι οι περισσότεροι σπουδαστές θεωρούν ότι η εκπαιδευτική εμπειρία τους βοήθησε να κατανοήσουν τις ευθύνες αλλά και τα θετικά όσο και τα αρνητικά χαρακτηριστικά του επαγγέλματος. Στην ερώτηση 30 βλέπουμε ότι το 45,7% θεωρεί ότι η εκπαίδευσή τους προετοιμάζει καλά για μια επιτυχή σταδιοδρομία στο επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού ενώ το 45,7% θεωρεί την εκπαίδευση ανεπαρκή. Παρατηρούμε ότι το ποσοστό είναι πολύ κοντά.

Στις τελευταίες ερωτήσεις παρατηρούμε ότι το 47,2% βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της αποφάσεως όσον αφορά τα σχέδια τους για την μελλοντική τους σταδιοδρομία.

Ωστόσο το 51,4% σκοπεύει να ασκήσει το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού είτε γιατί πραγματικά τους ενδιαφέρει το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού.

Είτε γιατί δεν έχουν άλλες επιλογές

Είτε γιατί αποσκοπούν με την απόκτηση του πτυχίου να «βουλευτούν» σε κάποια θέση

Τέλος παρατηρούμε ότι το 38,6% σκοπεύει να ακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές, ενώ το 32,8% απάντησε ότι δεν σκοπεύει να ακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές. Ωστόσο το 38,6% δεν θεωρείται αρκετά μεγάλο ποσοστό. Οι περισσότεροι σπουδαστές έχουν επιφυλάξεις ως προς τις μεταπτυχιακές σπουδές, διότι δεν έχει διευκρινιστεί με σιγουριά εάν τα πτυχία του εξωτερικού αναγνωρίζονται ή όχι. Και από την άλλη δεν έχουν την δυνατότητα των μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα.

Αναλύοντας τις απαντήσεις των σπουδαστών, διακρίνουμε, σε γενικότερες γραμμές, ορισμένους σπουδαστές με θετική αντιμετώπιση και άλλους με αρνητική ή αδιάφορη ως προς το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού.

Είναι αρκετοί οι σπουδαστές που με τις απαντήσεις τους δηλώνουν μια παθητική δεκτικότητα στις υπάρχουσες συνθήκες, είτε αυτές λειτουργούν θετικά είτε αρνητικά και πολύ χαρακτηριστικά επισημαίνουμε ότι σπουδαστές που ξεκίνησαν και είναι ευνοϊκά προδιαθετημένοι για το επάγγελμα, δεν είναι πάντα αυτοί που

προβληματίζονται και που θα συμβάλλουν στην εξέλιξη και άνοδο του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού στον ελληνικό χώρο.

Τέλος σκιαγραφώντας το προφίλ του τελειόφοιτου σπουδαστή του τμήματος της κοινωνικής εργασίας καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

Προέρχεται από κατώτερες κοινωνικές βαθμίδες

Προέρχεται από μικρή πόλη ή κωμόπολη

Παρακολουθεί μόνο τα εργαστηριακά μαθήματα που είναι υποχρεωτικά

Δεν είναι ικανοποιημένος από τους καθηγητές

Δεν είναι ικανοποιημένος από το ΤΕΙ

Είναι ικανοποιημένος από την πρακτική άσκηση

Αισθάνεται αβέβαιος ως προς την μελλοντική του σταδιοδρομία

Σκοπεύει να ασκήσει το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού

Σκοπεύει να ακολουθήσει μεταπτυχιακές σπουδές

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στόχος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε δεν ήταν απλά να μελετήσουμε δεδομένα στοιχεία που χαρακτηρίζουν και επηρεάζουν της τάση των τελειοφοίτων σπουδαστών, απέναντι στην εκπαίδευση και το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού, αλλά και να προβληματιστούμε πάνω σε αυτά, με σκοπό τη διατύπωση προτάσεων, που θεωρούμε ότι μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών που επικρατούν στην εκπαίδευση και στο επάγγελμα, ώστε οι σπουδαστές που φοιτούν στη σχολή κοινωνικής εργασίας, προεπαγγελματικά να είναι καλύτερα ενημερωμένοι για το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού, σαν σπουδαστές να έχουν τη δυνατότητα λήψης καλύτερης ποιοτικά εκπαίδευσης και σαν επαγγελματίες να μπορούν να εργάζονται και να αποδίδουν σαν αξιόλογοι επιστήμονες.

Προτείνω λοιπόν:

Την εφαρμογή σωστού επαγγελματικού προσανατολισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, ώστε οι εισαγόμενοι στη σχολή κοινωνικής εργασίας να είναι ενημερωμένοι πλήρως για το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού έτσι ώστε να μπορούν να επιλέξουν εκούσια την εισαγωγή τους στη σχολή.

Να μελετηθούν συστηματικά από τους αρμόδιους φορείς, τα προγράμματα εκπαίδευσης και η καταλληλότητα των μεθόδων διδασκαλίας στη σχολή κοινωνικής εργασίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και δυνατότητες των εκπαιδευτών αλλά και του επαγγέλματος.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης στην Κοινωνική εργασία θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των απαιτήσεων κάτω από το πρίσμα των κοινωνικών εξελίξεων στον ελληνικό χώρο. Ο εκσυγχρονισμός αυτός αφορά τα μαθήματα που διδάσκονται και το περιεχόμενό τους, τη βιβλιογραφία, την επάρκεια ειδικευμένων καθηγητών στο αντικείμενο της κοινωνικής εργασίας και την ποιότητα και ποσότητα των εκπαιδευτικών μέσων, όπως εργαστήρια, αίθουσες διδασκαλίας, κ.α.

Η εκπαίδευση του κοινωνικού λειτουργού, πρέπει να εμπλουτιστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα προετοιμασίας ικανών επαγγελματιών με ποικίλες δεξιότητες από μελέτη και οργάνωση κοινωνική, πολιτική μέχρι διοίκηση και έρευνα

Είναι απαραίτητη και η πρακτική εφαρμογή, σε μαθήματα, όπως η έρευνα, ο σχεδιασμός και η διοίκηση, εκτός από τη θεωρητική τους κάλυψη. Εκτός από το ολιγόωρο φροντιστηριακό μάθημα εβδομαδιαίως, το οποίο ολοφάνερα είναι ελλιπές, απαιτείτε και η πρακτική εφαρμογή η οποία θα πραγματοποιείται εντός και εντός σχολής, σε πλαίσια που θα έχουν οργανωθεί για ανάλογη εκπαίδευση και πρακτική άσκηση.

Οι σχολές κοινωνική εργασία θα πρέπει να έχουν περισσότερο ενεργό ρόλο στα τρέχοντα προβλήματα που αφορούν την εκπαίδευση, το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και να ενθαρρύνουν τους σπουδαστές να συμμετέχουν και οι ίδιοι σε αυτά.

Επίσης οι σχολές κοινωνικής εργασίας στην Ελλάδα, θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους για ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρίας και παράλληλα να αναπτύξουν όσο είναι δυνατό συνεργασία με τις σχολές κοινωνικής εργασίας στο εξωτερικό

Να δημιουργηθεί σχολή κοινωνικής εργασίας στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Να δημιουργηθούν στην Ελλάδα εκπαιδευτικά πλαίσια για ειδίκευση και μετεκπαίδευση των κοινωνικών λειτουργών. Να αναγνωρίζετε το πτυχίο των κοινωνικών λειτουργών, που έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό

Ο ΣΚΛΕ και οι σπουδαστές κοινωνικής εργασίας με τα συλλογικά τους όργανα, να προχωρήσουν σε μια συνεργασία που θα επιτρέπει την αμφότερη ενημέρωση τους γύρω από τα προβλήματα του κλάδου των κοινωνικών λειτουργών και της εκπαίδευσής του, καθώς και την ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων για την εκπαιδευτική και επαγγελματική άνοδο του επαγγέλματος.

Να αναπτυχθεί πιο στενή και ουσιαστικότερη συνεργασία μεταξύ του ΣΚΛΕ των συνδέσμων κοινωνικών λειτουργών άλλων χωρών και της διεθνούς ομοσπονδίας κοινωνικών λειτουργών, για να ανταλλάσσονται πληροφορίες γύρω από την εξέλιξη και πρόοδο του επαγγέλματος

Να γίνουν κινητοποιήσεις από τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς και τους σπουδαστές με σκοπό, οι μεγάλες οργανώσεις και το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη οργάνωσης ερευνητικών προγραμμάτων, στα οποία θα συμμετέχουν εξειδικευμένοι Κοινωνικοί Λειτουργοί.

Η δομή του όλου συστήματος παροχής κοινωνικών υπηρεσιών πρέπει να αλλάξει ριζικά και να προσαρμοστεί στις κοινωνικές αλλαγές που επέρχονται, προκειμένου να είναι ικανή να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις καινούργιες μορφές αναγκών που προέρχονται από αυτές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας με : **ΘΕΜΑ**'' Στάσεις των τελειοφοίτων σπουδαστών του τμήματος Κοινωνικής εργασίας σε σχέση με τις σπουδές τους και τις επαγγελματικές προοπτικές.

Γίνεται έρευνα με το ερωτηματολόγιο που έχετε στα χέρια σας.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και θα χρησιμοποιηθεί μόνο για την πτυχιακή μου εργασία.

Σας παρακαλώ να απαντήσετε με προσοχή σε **ΟΛΕΣ** τις ερωτήσεις.

Σας ευχαριστώ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΧΑΒΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Σημειώσατε με Χ το τετράγωνο που σας αφορά.

1. Μορφωτικό επίπεδο πατέρα.

- (1) Δεν ξέρει καθόλου γράμματα
- (2) Τελείωσε μερικές τάξεις του Δημοτικού
- (3) Τελείωσε το Δημοτικό
- (4) Τελείωσε το Γυμνάσιο
- (5) Τελείωσε Τεχνική Σχολή
- (6) Τελείωσε το Λύκειο
- (7) Τελείωσε Ανώτερη Σχολή
- (8) Τελείωσε Ανωτάτη Σχολή.

2. Μορφωτικό επίπεδο μητέρας

- (1) Δεν ξέρει καθόλου γράμματα
- (2) Τελείωσε μερικές τάξεις του Δημοτικού
- (3) Τελείωσε το Δημοτικό
- (4) Τελείωσε το Γυμνάσιο
- (5) Τελείωσε Τεχνική Σχολή
- (6) Τελείωσε το Λύκειο
- (7) Τελείωσε Ανώτερη Σχολή
- (8) Τελείωσε Ανώτατη Σχολή

3. Ποιό είναι το επάγγελμα του πατέρα σου;

- (1) Ιδιωτικός υπάλληλος
- (2) Δημόσιος υπάλληλος
- (3) Αγρότης
- (4) Ελεύθερος επαγγελματίας
- (5) Ανεργος
- (6) Συνταξιούχος

4. Ποιό είναι το επάγγελμα της μητέρας σου;

- (1) Ιδιωτική υπάλληλος
- (2) Δημόσιος υπάλληλος
- (3) Οικιακά
- (4) Ελεύθερη επαγγελματίας
- (5) Ανεργη
- (6) Συνταξιούχος

5. Ποιός είναι ο τόπος καταγωγής σας;

- (1) Αθήνα- Θεσσαλονίκη
- (2) Μεγάλη Πόλη (Πάτρα-Ηράκλειο- Βόλος)
- (3) Μικρή πόλη ή κωμόπολη
- (4) Χωριό

6. Σε ποιά από τις ακόλουθες κοινωνικές τάξεις κατατάσσετε την οικογένειά σας;

- (1) (Ανω) Ανώτερη Τάξη
- (2) (Κάτω) Ανώτερη Τάξη
- (3) (Ανω) Μέση Τάξη
- (4) (Κάτω) Μέση Τάξη
- (5) Κατώτερη Τάξη.

7. Σε ποιά από τις ακόλουθες κοινωνικές τάξεις θα κατατάσσατε τον εαυτό σας μετά την λήψη του πτυχίου σας;

- (1) (Ανω) Ανώτερη Τάξη
- (2) (Κάτω) Ανώτερη Τάξη
- (3) (Ανω) Μέση Τάξη
- (4) (Κάτω) Μέση Τάξη
- (5) Κατώτερη Τάξη

8. Σε ποιό εξάμηνο βρίσκεστε;

- (1) Ε΄ Εξάμηνο
- (2) ΣΤ΄ Εξάμηνο
- (3) Επί πτυχίο

9. Τώρα που είστε φοιτητής απασχολήσθε επαγγελματικά;

- (1) Ναι
- (2) Όχι

10. Εάν εργάζεσθε έχετε απασχόληση;

- (1) Πλήρη
- (2) Μερική
- (3) μόνο το καλοκαίρι

11. Ηταν μέσα στις πρώτες επιλογές σας, στις πανελλήνιες εξετάσεις, το τμήμα της Κοινωνικής εργασίας;

- (1) Ναι
- (3) Όχι

12. Είχατε κάποια μορφής ενημέρωση για το περιεχόμενο των σπουδών και για το επάγγελμα του Κ.Π πριν την εισαγωγή σας στο τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας;

- (1) Ναι
- (2) Όχι

13. Εαν Ναι. Σήμερα πως κρίνεις την ενημέρωση που είχες πριν την εισαγωγή σου στο τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας;

- (1) Απόλυτα ικανοποιητική
- (2) Αρκετά ικανοποιητική
- (3) Ελάχιστα ικανοποιητική
- (4) Σχεδόν καθόλου
- (5) Καθόλου ικανοποιητική

14. Εκτίμηση συνολικής επίδοσής σου κατά τη διάρκεια των σπουδών σου.

- (1) Αριστη
- (2) Πολύ Καλή
- (3) Καλή
- (4) Ανεπαρκής
- (5) Κακή

15. Σε κάθε μία από τις επόμενες δύο κλίμακες επιθέτων σημειώσατε ένα (X) στη θέση που ανταποκρίνεται καλλίτερα στην εντύπωσή σου. Αν αισθάνεστε αβεβαιότητα για κάποια κλίμακα δώστε την πρώτη σου εντύπωση ή κάντε την καλλίτερη εικασία που μπορείτε.

Με βάση τις κλίμακες επιθέτων που ακολουθούν προσπαθείστε να περιγράψετε τις εντυπώσεις σας σχετικά με το ΤΕΙ.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Απόλυτα	Αρκετά	Ελάχιστα	Σχεδόν καθόλου	Καθόλου

(1) Προσφέρει πνευματικά ερεθίσματα :	-----	Δεν προσφέρει πνευματικά ερεθίσματα
(2) Με φιλική ατμόσφαιρα :	-----	Χωρίς φιλική ατμόσφαιρα
(3) Δύσκολο :	-----	Ευκολο
(4) Δεν προετοιμάζει για τη ζωή :	-----	Προετοιμάζει για τη ζωή.
(5) Με γόητρο :	-----	Χωρίς γόητρο
(6) Οχι αξιόλογο :	-----	Αξιόλογο
(7) Οπου υπάρχουν προσωπικές σχέσεις :	-----	Απρόσωπο
(8) Δεν με ικανοποιεί :	-----	Με ικανοποιεί
(9) Με κακή οργάνωση :	-----	Με καλή οργάνωση
(10) Αναχρονιστικό :	-----	Σύγχρονο

16. Γενικά πως βλέπετε την εκπαιδευτική διαδικασία (μαθήματα, μορφές διδασκαλίας, μέσα διδασκαλίας και γενικότερα την συνολική εκπαιδευτική εμπειρία);

- (1) Με ικανοποιεί πολύ
- (2) Με ικανοποιεί
- (3) Με αφήνει αδιάφορο
- (4) Δεν με ικανοποιεί
- (5) Δεν με ικανοποιεί καθόλου

17. Προσδιορίστε τρία σημεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας (μαθήματα, μορφές διδασκαλίας, μέσα διδασκαλίας και γενικότερα την συνολική εκπαιδευτική εμπειρία). Προσδιορίστε το βαθμό ικανοποίησης που αντλείτε από το κάθε ένα.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Με ικανοποιεί πολύ	Με ικανοποιεί	Με αφήνει αδιάφορο	Με ικανοποιεί ελάχιστα	Δεν με ικανοποιεί καθόλου

(1) Μαθήματα : ----- :----- :----- :----- :----- :
(2) Μορφές διδασκαλίας : ----- :----- :----- :----- :----- :
(3) Μέσα διδασκαλίας : ----- :----- :----- :----- :----- :

18. Αξιολογήστε στην παρακάτω κλίμακα την γνώμη σας για τα θεωρητικά μαθήματα.

- (1) Με ικανοποιούν πολύ
- (2) Με ικανοποιούν
- (3) Με αφήνουν αδιάφορο
- (4) Δεν με ικανοποιούν
- (5) Δεν με ικανοποιούν καθόλου

19. Αξιολογήστε στην παρακάτω κλίμακα τη γνώμη σας για τα εργαστηριακά μαθήματα.

- (1) Με ικανοποιούν πολύ
- (2) Με ικανοποιούν
- (3) Με αφήνουν αδιάφορο
- (4) Δεν με ικανοποιούν
- (5) Δεν με ικανοποιούν καθόλου

20. Αξιολογήστε στην παρακάτω κλίμακα την γνώμη σας για την πρακτική άσκηση.

- (1) Με ικανοποιεί πολύ
- (2) Με ικανοποιεί
- (3) Με αφήνει αδιάφορο
- (4) Δεν με ικανοποιεί
- (5) Δεν με ικανοποιεί καθόλου

21. Τί ποσοστό των θεωρητικών μαθημάτων σου παρακολουθείτε;

Ποσοστό -----%

22. Περίπου τι ποσοστό από τις σημειώσεις που δίνονται από τους καθηγητές σας κρατάτε για την βιβλιοθήκη σας όταν τελειώσετε με το μάθημα;

Ποσοστό -----%

23. Πόσο σας ικανοποιεί η σύνδεση της διδασκαλίας των μαθημάτων ειδικότητας με τις εμπειρίες της πρακτικής σας άσκησης;

- (1) Με ικανοποιεί πολύ
- (2) Με ικανοποιεί
- (3) Με αφήνει αδιάφορο
- (4) Δεν με ικανοποιεί
- (5) Δεν με ικανοποιεί καθόλου

24. Πως αξιολογείται την σύνδεση της διδασκαλίας των μαθημάτων ειδικότητας και της πρακτικής άσκησης ως προς τα ακόλουθα;

(1) (2) (3) (4) (5)

Με ικανοποιεί πολύ Με ικανοποιεί Με αφήνει αδιάφορο Δεν με ικανοποιεί Δεν με ικανοποιεί καθόλου

(1) Εκπαιδευτικό: -----;

υλικό,σημειώσεις,
βιβλία

(2)Διδασκαλία :-----;

θεωρίας με αφε
τηρία συγκεκριμ
ένες εμπειρίες
της πρακτικής.

(3) Συνεργασία :-----;

εκπαιδευτικών που
διδάσκουν θεωρητικά
μαθήματα με επόπτη
την πρακτική άσκηση.

25. Γενικά πόσο ικανοποιημένος είστε από τους καθηγητές σας στο ΤΕΙ;

- (1) Με ικανοποιούν πολύ
- (2) Με ικανοποιούν
- (3) Με αφήνουν αδιάφορο
- (4) Δεν με ικανοποιούν
- (5) Δεν με ικανοποιούν καθόλου

26. Πόσο νομίζετε ότι η εκπαίδευση σας θα συμβάλλει στην επιτυχία σας σε
καθένα από τους ακόλουθους τομείς;

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
θα συμβάλλει πολύ	θα συμβάλλει αρκετά	Θα συμβάλλει ελάχιστα	Δεν θα συμβάλλει αρκετά	Δεν θα συμβάλλει καθόλου

(1)στην επαγγελματική σου ζωή: -----:-----:-----:-----:-----:

(2)στην οικογενειακή σου ζωή : -----:-----:-----:-----:-----:

(3)στις σχέσεις σου με τους άλλους:-----:-----:-----:-----:-----:

(4)στην κατανόηση των κοινωνικών: -----:-----:-----:-----:-----:
προβλημάτων

(5)στη πνευματική σου καλλιέργεια: -----:-----:-----:-----:-----:

(6)στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων: -----:-----:-----:-----:-----:

(7)κατά τον ελεύθερο χρόνο σου: -----:-----:-----:-----:-----:

27. Όταν αρχίσατε να φοιτάτε στο ΤΕΙ πόσο βέβαιος ήσαστε ως προς τα μελλοντικά
σας σχέδια σχετικά με την σταδιοδρομία σας;

- (1) Πολύ βέβαιος
- (2) Βέβαιος
- (3) Ελάχιστα Βέβαιος
- (4) Αβέβαιος
- (5) Πολύ Αβέβαιος

28. Τώρα που βρίσκεστε στο ΤΕΙ πόσο βέβαιος αισθάνεστε ως προς τα σχέδια σας σχετικά με την σταδιοδρομία σας;

- (1) Πολύ βέβαιος
- (2) Βέβαιος
- (3) Ελάχιστα Βέβαιος
- (4) Αβέβαιος
- (5) Πολύ Αβέβαιος

29. Πόσο η Εκπαιδευτική σας εμπειρία στο ΤΕΙ σας βοήθησε να κατανοήσετε τις ευθύνες και τα (θετικά όσο και τα αρνητικά χαρακτηριστικά) του επαγγέλματος;

- (1) Πολύ
- (2) Αρκετά
- (3) Σχετικά
- (4) Ελάχιστα
- (5) Πολύ Ελάχιστα

30. Γενικά πόσο καλά σας προετοιμάζει η εκπαίδευση σας στο ΤΕΙ για μια επιτυχή σταδιοδρομία στο επάγγελμα του ΚΛ;

- (1) Πολύ καλή
- (2) Αρκετά καλή
- (3) Καλή
- (4) Ανεπαρκής
- (5) Πολύ ανεπαρκής

31. Έχετε αλλάξει σχέδια για την σταδιοδρομία σας αφ'ότου αρχίσατε να φοιτάτε στο ΤΕΙ;

- (1) Ναι, έχω αλλάξει τα σχέδιά μου.
- (2) Όχι, δεν έχω αλλάξει τα σχέδιά μου.
- (3) Ακόμη, βρίσκομαι στο στάδιο της αποφάσεως.

32. Σχεδιάζετε να ακολουθήσετε επαγγελματική καριέρα ως ΚΛ;

(1) Ναι

(2) Όχι

(3) Δεν, έχω αποφασίσει

33. Σκέπτεσθε να ακολουθήσετε μεταπτυχιακές σπουδές;

(1) Ναι

(2) Όχι

(3) Δεν, έχω αποφασίσει

Σας ευχαριστώ!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημάκη Λαμπίρη Ιωάννα, «Προς μια Ελληνική Κοινωνιολογία της Παιδείας», Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε, Αθήνα 1974
2. Τσαούσης Δ.Γ., «Η κοινωνία του ανθρώπου», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1987
3. Όλγα Β. Στασινοπούλου, «Κράτος Πρόνοιας», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1992
4. Α. Μισελ, «Η κοινωνιολογία της οικογένειας και του γάμου», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1987
5. Φραγκουδάκη Άννα, «Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης», Αθήνα 1985.
6. Ζωγράφου Ανδρέας, «Έρευνα. Οι συνθήκες και η ποιότητα της εκπαίδευσης στο τμήμα της κοινωνικής εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας από τη σκοπιά των σπουδαστών», Πάτρα 1995
7. Φιλίας Β., «Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1977.
8. Έφη Γεωργιάδη - Αγγ. Καπετανάκη - Θεοδ. Παπαφλέσσα., «Στοιχεία Κοινωνικής Πρόνοιας», Αθήνα 1988.
9. Μουρούκα Σοφία, «Η εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία στον Ελληνικό χώρο», Αθήνα 1983
10. Οδηγός Σπουδών Ακαδημαϊκού Έτους 1996-1997, Εκδόσεις Τ.Ε.Ι. Πάτρας, Πάτρα 1996.

11. Γεώργιος Κρασανάκης, «Κοινωνιοπαιδαγωγική του Ελεύθερου Χρόνου», Εκδόσεις Σμυρنيωτάκη, Αθήνα 1984.
12. Γεώργιος Κρασανάκης, «Ψυχοπαιδαγωγικά προβλήματα της εφηβικής ηλικίας», εκδόσεις Σμυρنيωτάκη, Αθήνα.

B. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Illich I., «Deschooling Society», Penguin, Jarmonduorth, 1973 a.
2. Vounghusband E., «Social Work and Social Change», George Alle and Unwin L.T.D., London 1964.
3. Lynn R. Anderson, «Προσωπικότητα και στάσεις των φοιτητών των ελληνικών ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων», Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα 1980.
4. Freire P., «Pedogogy of the Oppressed», Penguin, Hourmonduorth 1972.
5. Λεξικό Petit Robert

Γ. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. Περρωτή Ελένη, «Ανάπτυξη προγράμματος για την κοινωνική εργασία», Εκλογή, Μάρτιος 1973, Τόμος Β.
2. Δημοπούλου Μ και Εξάρχου Ο., «Η μετεκπαίδευση στην κοινωνική εργασία; Μια γενική θεώρηση», Εκλογή, Αύγουστος 1977, Τόμος Γ.
3. Καλούτση Α και Παπαφλέσσα Ν., «Σκέψεις και προτάσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση των Κοινωνικών Λειτουργών», Εκλογή, Δεκέμβριος 1977, Τόμος Γ.

4. Όλγα Ζάρναρη, «Ανάγκη και για την Ελλάδα η Ανώτατη εκπαίδευση στην Κοινωνική Εργασία», Εκλογή, Απρίλιος 1978.
5. Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., «Υπόμνημα για τη δημιουργία πανεπιστημιακού προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στην κοινωνική εργασία», Εκλογή, Απρίλιος 1982, Τόμος Ε.
6. Χαλάς Γιάννης, «Η άλλη όψη της εκπαίδευσης στελεχών», Οικονομικός Ταχυδρόμος, Αθήνα 1990
7. Χριστίνα Βάγια και Χρυσούλα Παπαδοπούλου, «Πρόταση για τη δημιουργία πανεπιστημιακού προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στην Κοινωνική Εργασία», Εκλογή, Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1993.
8. Freed Anne O., Adj Professor, U.S.A., ομιλία, Τίτλος: «Πρόγραμμα μαθημάτων κοινωνικής εργασίας: Εξέλιξη, αντικειμενικοί σκοποί, φιλοσοφία «Συμπόσιο 50 χρόνια κοινωνικής εργασίας», Πάτρα 1997
9. Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., «Η θέση μου για την ανώτατη εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία», Εκλογή, Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1993.
10. Καλούτσι Α., «Δύγχρονα προγράμματα κοινωνικών υπηρεσιών: Αρχές - έννοιες. Αναφορά στον Ελληνικό χώρο. Εκλογή, Αύγουστο 1982, Τόμος Ε, σελ. 75.
11. ΕΠ.Π.Σ.Κ.Ε., «Υπόμνημα για την Ανώτατη Εκπαίδευση στην Κοινωνική εργασία», Εκλογή, Αύγουστο 1977

12. Κέντρο Κοινωνικής εργασίας, «Προτάσεις για την ίδρυση κέντρου μεταπτυχιακών σπουδών στην κοινωνική εργασία», Εκλογή, Δεκέμβριος 1977.
13. Καλούτση Αναστασία, «Η εκπαίδευση των Κοινωνικών Λειτουργών», Ομιλία στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών», Αθήνα, Δεκέμβριος, Εκλογή, 1981.

